

Աղբյուր. Նկարը արված են Խորհրդատուի կողմից դաշտային այցելությունների ժամանակ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ծրագրի շրջակա միջավայրի վրա և սոցիալական ազդեցության գնահատում (ՇՄՍԱԳ)

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Rev02

Դեկտեմբեր 2025

Մշակված է

Վերակառուցման և
Շարճացման Եվրոպական
Բանկի

և

ՀՀ Տարածքային
Կառավարման և
Ենթակառուցվածքների
Նախարարության Զրային
Կոմիտեի համար

www.atms.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆ - ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ծրագրի շրջակա միջավայրի վրա և սոցիալական ազդեցության գնահատում (ՇՄՍԱԳ)

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Rev02

Խորհրդատվական ծառայությունների պայմանագիր № 2023.009567

Մշակված է

- Վերակառուցման և շարժացման եվրոպական Բանկի համար
- ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը կից Ջրային Կոմիտեի համար

Մշակվել է

ԷՅ Թ ԷՍ ԷՍ Սոլյուշնս ՍՊԸ (Հայաստան)

Տնօրեն: տգթ. Արտակ Տեր-Թորոսյան
ՀՀ ք. Երևան, Գրիբոյեդովի փող. 112, 1
Հեռ.՝ +37499 109495
Էլ. փոստ՝ artak.ter-torosyan@atms.am
www.atms.am

և

Էկոլայն Ինթերնեշնլ ՍՊԸ (Բուլղարիա)

Տնօրեն՝ տգթ. Մայա Գաչեչիլաձե-Բոժեսկու
Հեռ.՝ +380 951 100 727, + 359 876 63 0522
Էլ. փոստ՝ mgachechiladze@ecoline-int.org
www.ecoline-int.org

կողմից

Փաստաթղթի մշակում և հրապարակում

Տարբերակ	Կարգավիճակ	Մշակեց	Վերանայեց	Հրապարակեց	Հրապարակման ամսաթիվը
Rev01	Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ծրագրի ԲՍԿՊ-ի առաջին նախագիծ	Ա.Տեր-Թորոսյան		Ա.Տեր-Թորոսյան	19.12.2025
Rev02	Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ծրագրի ԲՍԿՊ-ի ավարտական նախագիծ		Ա.Տեր-Թորոսյան	Ա.Տեր-Թորոսյան	28.12.2025

© ATMS Solutions Ltd., 2025
Բոլոր իրավունքները պահպանված են

Պատասխանատվության շրջանակը

Սույն Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլանը (ԲՍԿԴ) մշակվել է Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ծրագրի (այսուհետ՝ «Ծրագիր») Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատման (ՇՄՍԱԳ) շրջանակներում: Այն նախատեսված է շրջակա միջավայրի և սոցիալական կառավարման միջոցառումների իրականացմանը ուղղորդելու համար Ծրագրի նախագծման (նախակառուցման), կառուցման և շահագործման փուլերում՝ համապատասխան կիրառելի ազգային կանոնակարգերին և միջազգային լավագույն փորձին:

Սույն ԲՍԿԴ-ում ներկայացված տեղեկատվությունը հիմնված է մշակման պահին առկա տվյալների վրա և կարող է վերանայվել Ծրագրի պայմանների փոփոխությանը զուգընթաց:

Չնայած սույն փաստաթղթի ճշգրտությունն ու ամբողջականությունն ապահովելու համար խորհրդատուն գործադրել է հնարավոր բոլոր ջանքերը, նա որևէ երաշխիք չի տալիս տեղեկատվության հուսալիության կամ որևէ կոնկրետ նպատակին պիտանիության վերաբերյալ: Սույն ԲՍԿԴ-ն չի հանդիսանում իրավաբանական խորհրդատվություն և չպետք է դիտարկվի որպես օրենսդրական պարտավորությունների կատարման այլընտրանք:

Սույն ԲՍԿԴ-ում նշված մեղմացնող միջոցառումների, մշտադիտարկման գործողությունների և շահագրգիռ կողմերի ներգրավման ռազմավարությունների իրականացման պատասխանատվությունը կրում են բացառապես Ծրագրի պատվիրատուն և նրա կապալառուները: Սույն փաստաթղթի ցանկացած օգտագործում երրորդ կողմերի կողմից կատարվում է նրանց սեփական ռիսկով, և խորհրդատուն պատասխանատվություն չի կրում նման օգտագործումից բխող որևէ հետևանքի համար:

Հապահումների ցանկ

ԿՄՊ	- Կենսաբազմազանության Միջոցառումների Պլան
ԿԿՊ	- Կենսաբազմազանության Կառավարման Պլան
ՊԱԿՊ	- Պայթեցումների Անվտանգության կառավարման Պլան
ԿԲՍԿՊ	- Կառուցման Բնապահպանական և Սոցիալական կառավարման Պլան
ԿԿ	- Կրիտիկական Կենսամիջավայր
ՓԲԸ	- Բակ Բաժնետիրական Ընկերություն
ՎՁԵԲ	- Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական Բանկ
ՇՄԱԳ	- Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատում
ԱԻԱՊ	- Արտակարգ Իրավիճակների Արձագանքման Պլան
ԲՍՄՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Միջոցառումների Պլան
ՇՄՍԱԳ	- Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատում
ԳՍԱԱ	- Բնապահպանական, Սոցիալական, Առողջապահական և Անվտանգության
ԲՍԿՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան
ԲՍՄՊ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Համակարգ
ԲՍԶ	- Բնապահպանական և Սոցիալական Զաղաքականություն
ԵՄ	- Եվրոպական Միություն
ԲԼՍ	- Բնապահպանական և Սոցիալական
ԳԲՈ	- Գենդերային Բռնություն և Ոտնձգություն
ԶԳ	- Զերմոցային Գազեր
ԼՄԳ	- լավագույն Միջազգային Գործելակերպ
ՄՇԿՊ	- Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլան
ՎՆԿՊ	- Վտանգավոր Նյութերի Կառավարման Պլան
ՇՄՆ	- Շրջակա Միջավայրի Նախարարություն
ՆԱՏԱ	- Նյութերի Անվտանգության Տվյալների Անձնագիր
ՏԿԵՆ	- Տարածքային Կառավարման և Ենթակառուցվածքների Նախարարություն
ԱԱԱՊ	- Աշխատանքի Անվտանգություն և Առողջության Պահպանում
ԱԱԱՊԿՊ	- Աշխատանքի Անվտանգության և Առողջության Պահպանման Կառավարման Պլան
ՀՀԿ	- ՀՀ Կառավարություն
ԾԱԱ	- Ծրագրի Ազդեցության Ենթարկված Անձ
ԱԿՀ	- Առաջնահերթ Կենսաբազմազանության Հատկանիշներ
ԾԻԳ	- Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն
ԱՊՄ	- Անհատական Պաշտպանության Միջոցներ
ԻՊ	- Իրագործման Պահանջ
ՀՀ	- Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀՏՏ	- Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայր
ՀՀԿՄ	- Հողային Հանույթի Կառավարման Պլան
ԱԿԿՊ	- Արտահոսքերի Կանխարգելման և Կառավարման Պլան
ՏԲԲՍԿՊ	- Տարածքին Բնորոշ Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման և Մշտադիտարկման Պլան
ԹՍԱ	- Թույլատրելի Սահմանային Արժեք
ԲԿՊ	- Բուսահողի Կառավարման Պլան
ՏԱ	- Տեխնիկական Առաջադրանք
ԶՕԸ	- ՀՀ Զրոգտագործողների Ընկերություն
ԹԿՊ	- Թափոնների Կառավարման Պլան

Բովանդակություն

1. Ներածություն	6
2. Նպատակը և շրջանակը	6
3. Ծրագրի նկարագիրը	7
4. Իրավական և կարգավորող շրջանակը	10
4.1 Կիրառելի է իրավական և կարգավորող պահանջները	10
4.2 Բնապահպանական չափանիշներ և նորմեր	15
5. Դերերը և պատասխանատվությունը	17
5.1 ՀՀ Ջրային կոմիտե (ՀՀ ՋԿ)	17
5.2 Վերահսկող ինժեներ	17
5.3 Կառուցման կապալառու	18
5.4 ՎՋԵԲ	18
5.5 Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն (ԾԻԳ)	19
5.6 «Ջրառ» ՓԲԸ - Ջրամբարների օպերատոր	19
5.7 Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ	19
6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարումը Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում	20
6.1 Ծրագրի կենսացիկլերը	20
6.2 Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ	21
7. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ	22

1. Ներածություն

Եվրոպական Միության (ԵՄ) «Վերականգնում, դիմակայունություն և բարեփոխումներ. Արևելյան գործընկերության գերակայությունները 2020 թվականից հետո» նախաձեռնության շրջանակներում ՀՀ կառավարությունը նախատեսում է կառուցել 17 ջրամբար, ինչը ուղղված է երկրում ջրային և պարենային անվտանգության մակարդակի բարձրացմանը: Վերակառուցման և շարժացման Եվրոպական Բանկը («ՎԶԵԲ» կամ «Բանկ») դիտարկում է ՀՀ կառավարությանը վարկ տրամադրելու հնարավորությունը՝ Հայաստանի տարբեր մարզերում հինգ ջրամբարների կառուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ֆինանսավորելու համար: Դրանք են՝

- Քասախի ջրամբար Արագածոտնի մարզում¹,
- Լիճքի ջրամբար Սյունիքի մարզում,
- Ելփինի ջրամբար Վայոց ձորի մարզում,
- Արթիկի ջրամբար Շիրակի մարզում,
- Աստղածորի ջրամբար Գեղարքունիքի մարզում:

ՎԶԵԲ-ը այս Ծրագիրը դասակարգել է որպես «Ա» կատեգորիայի՝ համաձայն իր Բնապահպանական և Սոցիալական Զաղաքականության («ԲՍԶ») (2019), քանի որ այն կարող է զգալի բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ առաջացնել: Սա նշանակում է, որ պետք է մշակվի Շրջակա Միջավայրի վրա և Սոցիալական Ազդեցության Գնահատման (ՇՄՍԱԳ) համապարփակ հաշվետվություն և դրան կից փաստաթղթեր, որոնց հաջորդելու է դրանց առնվազն 120 օրյա հանրային հրապարակումը:

Վերը թվարկված հինգ ջրամբարներից մեկը նախատեսվում է կառուցել ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի Աստղածոր և Չոլաքար գյուղական բնակավայրերի վարչական սահմաններում: Աստղածորի ջրամբարը նախագծված է 1.55 մլն. մ³ տարողությամբ և կսնվի Աստղածոր գետից: Այն նախատեսված է Աստղածոր, Չոլաքար, Վաղաշեն և Մարտունի բնակավայրերի մի մասը ոռոգման ջրով ապահովելու համար:

Բանկը ներգրավել է Խորհրդատուի²՝ հինգ ջրամբարների կառուցման ազգային Շրջակա Միջավայրի վրա Ազդեցության Գնահատման («ՇՄՍԱԳ») հաշվետվությունները ՎԶԵԲ-ի ԲՍԶ պահանջներին համապատասխանեցնելու և դրանց առնչվող Բնապահպանական և Սոցիալական (ԲևՍ) փաստաթղթերը մշակելու համար, ներառյալ սույն Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլանը (ԲՍԿԴ)՝ Ծրագրի հատուկ ազդեցություններին, օգուտներին և հնարավորություններին համահունչ:

2. Նպատակը և շրջանակը

Սույն ԲՍԿԴ-ն առանձին փաստաթուղթ է, որը կապված է Ծրագրի ՇՄՍԱԳ հաշվետվության հետ: Այն ներառում է մեղմացման և կառավարման միջոցառումների մի շարք, դրանց արդյունավետ իրականացման չափանիշներ, ֆինանսավորման աղբյուրներ, կանխատեսվող նպատակներ և ինստիտուցիոնալ կարգավորումներ, որոնք պետք է ձեռնարկվեն Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում՝ կանխելու, նվազեցնելու և փոխհատուցելու համար շրջակա միջավայրի և սոցիալական բացասական ազդեցությունները մինչև ընդունելի մակարդակ: ԲՍԿԴ-ն մշակվել է Բնապահպանական և Սոցիալական (ԲևՍ) գնահատման արդյունքների հիման վրա՝ ապահովելու, որ Ծրագիրը իրականացվի համապատասխան ազգային ԲևՍ ոլորտի օրենսդրության, ՎԶԵԲ-ի ԲՍԶ (2019), ԵՄ համապատասխան հրահանգների և Միջազգային Լավագույն Գործելակերպերին (ՍԼԳ) համապատասխան:

¹Նաև շրջան

²ATMS Solutions Ltd. (Հայաստան) և Ecoline International Ltd. (Բուլղարիա) ընկերություններից բաղկացած կոնսորցիում

ԲՍԿԴ-ն հիմնական փաստաթուղթ է, որը սահմանում է մշակութային ժառանգության (թե՛ նյութական, թե՛ ոչ նյութական), հողօգտագործման, արտակարգ իրավիճակների, համայնքային և աշխատանքային առողջության ու անվտանգության ռիսկերին վերաբերող ԲևՍ պահանջներ, ինչպես նաև սահմանում է գործառնական ընթացակարգեր, որոնք անհրաժեշտ են Ծրագրի իրականացման ընթացքում առաջացող նշանակալի խնդիրները կառավարելու համար:

Սույն ԲՍԿԴ-ը՝

- Սահմանում է Ծրագրին առնչվող օրենսդրական և կարգավորող շրջանակը,
- Ապահովում է ԿԶԵԲ-ի պահանջների բավարարումը,
- Ուրվագծում է կազմակերպչական կառուցվածքը, ԲևՍ կառավարմանը վերաբերող հիմնական դերերը և պարտականությունները,
- Փաստաթղթավորում է ՇՄՍԱԳ ուսումնասիրությունների միջոցով բացահայտված ԲևՍ ռիսկերի և ազդեցությունների կառավարման մոտեցումները: Կառավարումը ենթադրում է բացասական ազդեցությունների խուսափում կամ սահմանափակում, ինչպես նաև Ծրագրի դրական ազդեցությունների (օգուտների) ուժեղացում:

Սույն ԲՍԿԴ-ի շրջանակը ներառում է Ծրագրի նախագծման (նախակառուցման), կառուցման և շահագործման փուլերը: Համապատասխանաբար, այն վերաբերում է կառուցման կապալառուին և նրա ենթակապալառուներին, մասնագիտացված ընկերություններին, որոնք ներգրավված են ԲՍԿԴ-ով պահանջվող հատուկ ուսումնասիրություններում, վերահսկող ինժեներին և Պատվիրատուին, որը ներկայացված է Տարածքային Կառավարման և ենթակառուցվածքների Նախարարության (ՏԿԵՆ) ներքո գործող ՀՀ Ջրային Հոմիտեով (ՀՀ ՋԿ): Այն նաև ներառում է Ծրագրի իրականացման Գործակալությունը (ԾԻԳ), որը ներգրավված է Ծրագրի նախագծման և կառուցման փուլերում, ինչպես նաև «Ջրառ» ՓԲԸ-ն, որը պատասխանատու է ավարտված ջրամբարի շահագործման և պահպանման համար:

3. Ծրագրի նկարագիրը

Աստղածորի ջրամբարը նախատեսվում է կառուցել Աստղածոր և Չոլաքար գյուղական բնակավայրերի վարչական սահմաններում: Այն տեղակայվելու է Աստղածոր գետի վրա՝ ծովի մակարդակից 2,100-2,160 բարձրության վրա: Ջրամբարը նախատեսված է կուտակելու գետի վարարումները և ապահովելու 740 հա գյուղատնտեսական հողատարածքների կայուն ոռոգումը ցածր ջրառի ամիսներին՝ Աստղածոր, Չոլաքար, Վաղաշեն և Մարտունի գյուղերում (**Նկար 1**), որոնք մտնում են Գեղարքունիքի մարզի Մարտունի համայնքի կազմում: Հաշվի առնելով Ծրագրի տարածաշրջանի կլիմայական պայմանները, մշակվող հիմնական մշակաբույսերն են ցորենը, կարտոֆիլը և այլ բանջարեղեններ:

Տարեկան սեզոնային հոսքի կարգավորման արդյունքները, որոնք հաշվարկվել են նախագծային ուսումնասիրության շրջանակում, ցույց են տալիս, որ ջրամբարի ընդհանուր ծավալը կազմում է 1.55 մլն մ³, մահացած ծավալը՝ 0.036 մլն մ³, իսկ օգտակար (ակտիվ) ծավալը՝ 1.514 մլն մ³: Այս ջրի ծավալը հնարավորություն կտա անցում կատարել մեխանիկական ոռոգումից ինքնահոս ոռոգման՝ շահառու բնակավայրերում: Բացի այդ, այն հնարավորություն կտա ոռոգել նախկինում ջրի պակասի պատճառով անմշակ մնացած հողերը:

Ճնշման տակ գտնվող խողովակաշարի առկայությունը հնարավորություն է ստեղծում մեխանիկական ոռոգումը պոմպակայանների միջոցով փոխարինել ինքնահոս ոռոգմամբ՝ համապատասխան ոռոգման ցանցի կառուցման միջոցով, այդպիսով կրճատելով էլեկտրաէներգիայի սպառումը:

Աստղածորի ջրամբարը և դրան կից կառույցները կգբադեցնեն 13.53 հա տարածք, որից 11.6 հա-ն կգբադեցնեն պատվարը և դրա օժանդակ կառույցները: Ջրամբարը կունենա 1.55 մլն. մ³ պահեստավորման կարողություն: Ջրամբարը նախատեսվում է կառուցել Աստղածորում,

Չոլաքարում, Վաղաշենում և Մարտունու բնակավայրերի որոշ հատվածներում 740 հա^3 գյուղատնտեսական հողատարածքներ ոռոգելու համար:

Ջրամբարի հիդրոտեխնիկական հանգույցը ներառում է՝

1. Պատվար,
2. Հեղեղային ջրիեռ,
3. Շինարարական ջրիեռ,
4. Ոռոգման մայր ջրատար ՈՋ-1 և ոռոգման խողովակաշար ՈՋ 1-1 և ՈՋ 1-2,
5. Վթարային հեղեղային ջրիեռ:

Նկար 1. Աստղածորի ջրամբարի և հարակից գյուղական բնակավայրերի տեղադիրքերը

Պատվարը նախատեսվում է կառուցել տեղում առկա նյութերով՝ կոպճա-ճալաքարային բնահողով: Որպես հակաֆիլտրացիոն միջոց նախատեսվում է կենտրոնական ավազակավե միջուկ: Ջրամբարի կատարի բարձրությունը որոշվել է երկու տարբերակի համար՝ նորմալ դիմհարային հորիզոնի (ՆԴՀ) և առավելագույն դիմհարային հորիզոնի (ԱԴՀ) համար, ընտրելով դրանցից ամենաբարձրը:

Պատվարի բարձրությունը կազմում է 27.9 մ գետի վերին հունի հատակից և 43.85 մ՝ հոսանքի ներքևի կողմից: Պատվարի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 260 մ: Վերին թեքության գործակիցը $m = 3.5$ է, իսկ ստորին թեքության՝ $m = 2.5$: Կատարի լայնությունը կազմում է 10.0 մ, իսկ անջրպետի երկարությունը՝ 14 մ:

Ոռոգման նպատակով ջրամբարից $Q=633.5$ լ/վրկ ջրառ կատարելու համար ստորասրահում նախատեսվում է տեղադրել $d=600$ մմ տրամագծի $L=240.0$ մ երկարությամբ պողպատե խողովակներ: Ջրառի նվազագույն սիշն ընդունվում է մեռյալ ծավալի հորիզոնի սիշին հավասար՝ 2133.6 մ ծ.մ: Կկառուցվի նաև 342 մ երկարությամբ չժանգոտվող պողպատե ոռոգման խողովակաշար ՈՋ 1-1 ($\varnothing 426 \times 6$ մմ)՝ դեպի Աստղածոր բնակավայր, և 3,254 մ երկարությամբ

³Աստղածորի, Չոլաքարի, Վաղաշենի և Մարտունու գյուղական բնակավայրերի 740 հա գյուղատնտեսական հողատարածքների ոռոգման համար անհրաժեշտ է 3.13 մլն. մ³ ջուր, որից 1.514 մլն. մ³-ը կմատակարարվի ջրամբարից, իսկ 1.61 մլն. մ³-ը՝ գետից

չժանգոտվող պողպատե ոռոգման խողովակաշար ՈՋ 1-2 (Ø426×6 մմ)՝ դեպի Վաղաշեն, որոնք համալրված կլինեն Ø400 մմ սկավառակային փականներով և Ø400 մմ ջրաչափերով:

Ընդհանուր առմամբ, Ծրագրի իրականացման արդյունքում կազդվեն 54 հողամասեր՝ 420,111.30 մ² ընդհանուր մակերեսով: Դրանցից 19-ը համայնքային սեփականություն են, իսկ 35-ը՝ մասնավոր: Համայնքային սեփականություն հանդիսացող 19 հողամասերը գյուղատնտեսական վարելահողեր են՝ ընդհանուր 353,510.10 մ² մակերեսով: Մասնավոր սեփականություն հանդիսացող 35 հողամասերը կազմում են 66,601.20 մ², որոնցից 27 հողամաս (52,875.10 մ²) դասակարգվում են որպես գյուղատնտեսական վարելահողեր, իսկ 8 հողամաս (13,726.10 մ²)՝ որպես գյուղատնտեսական խոտհարքներ:

Ջրամբարի կառուցման համար անհրաժեշտ բոլոր օբյեկտները, բացառությամբ ավազի հանքավայրի, տեղակայված են շինհրապարակի տարածքում (42.011 հա մակերես, որը մշտապես հատկացված է Ծրագրի կարիքների համար): Այս օբյեկտները ներառում են շինարարական ճամբար, ճալաքարակոպճային և կավային հանքավայրեր, ինչպես նաև հողածածկի ժամանակավոր պահեստավորման տարածք:

Շինհրապարակի տարածքը կկազմի 42.011 հա, որը մշտապես կհատկացվի Ծրագրի կարիքների համար, ներառյալ՝

- երկու ավազային հանք,
- քարհանք,
- մեկ ճալաքարակոպճային հանք,
- մեկ ճալաքարակոպճային պահեստային տարածք,
- բուսահողի ժամանակավոր պահեստավորման երկու տարածք,
- շինարարական ճամբար (վայրը կհաստատվի հետագայում):

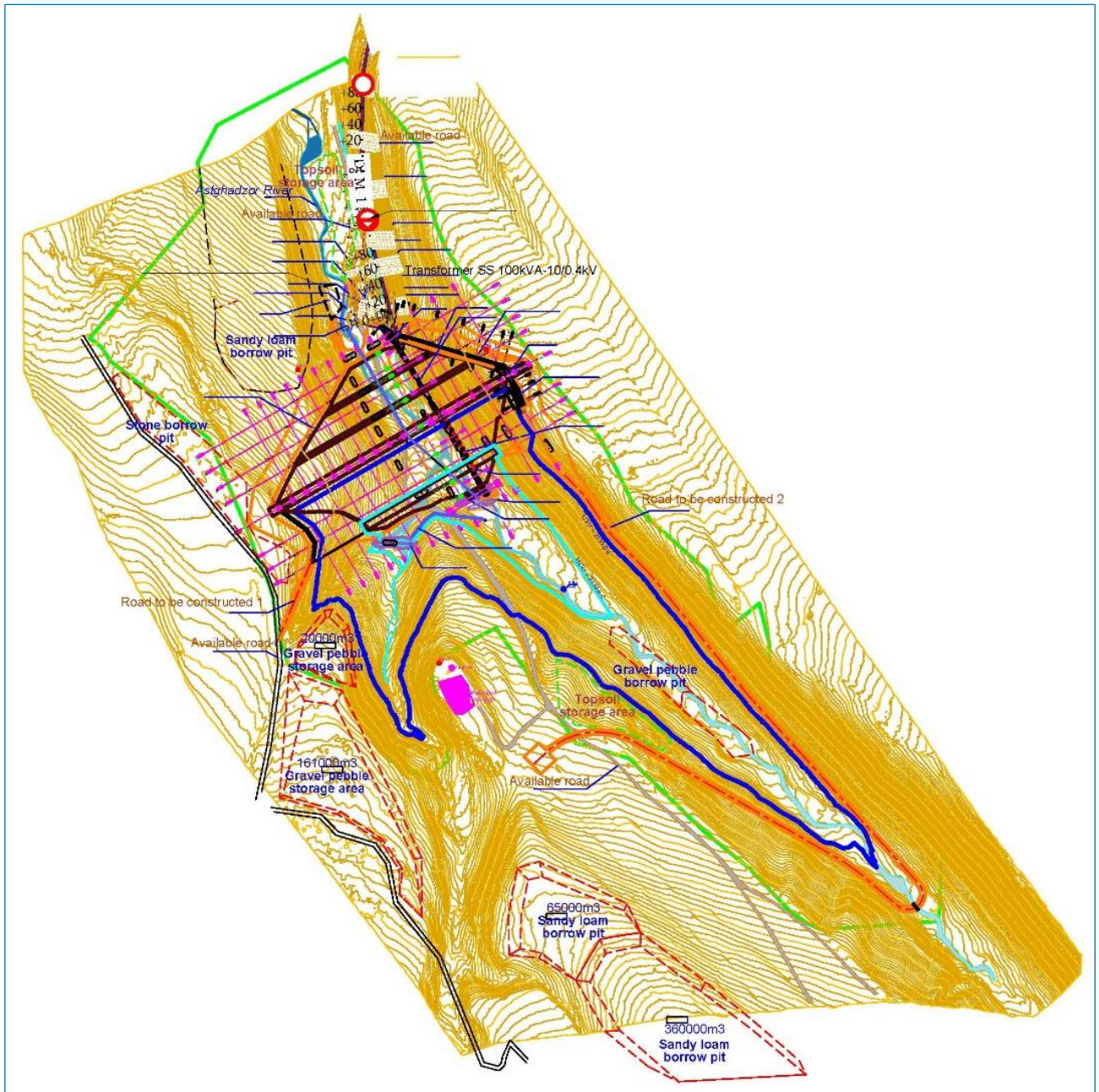
Շինհրապարակի գլխավոր հատակագիծը ներկայացված է **Նկար 2**-ում:

Ջրամբարի պատվարի կառուցման համար անհրաժեշտ նյութերը, ինչպիսիք են ավազը, ճալաքարակոպճային խառնուրդը և քարը, կհանվեն շինհրապարակի տարածքում գտնվող հատվածներից: Ջրամբարի և պատվարի կառուցման ավարտից հետո օգտագործված հանքավայրերը կվերականգնվեն և կկանաչապատվեն, իսկ հողերը կվերադարձվեն Մարտունի համայնքին:

Շինարարական մեքենաներն ու սարքավորումները կտեղափոխվեն Աստղածոր գյուղական բնակավայր՝ Մ10 և Մ11 ավտոմայրուղիներով և համայնքային ճանապարհներով: Շինհրապարակի մուտքը Աստղածոր բնակավայրից կիրականացվի առկա հողային ճանապարհներով, ինչպես նաև Ծրագրի կարիքների համար կառուցվելիք երեք նոր հողային ճանապարհներով:

Ծրագրի նախագծի համաձայն՝ քարի հանքում նախատեսվում է կիրառել հորատման և պայթեցման համակցված աշխատանքներ, ինչպես նաև ժայռային զանգվածների հեռացման և տեղաշարժման համար: Նախագծային փաստաթուղթը նաև նախատեսում է էլեկտրամատակարարման գծերի և ենթակայանի կառուցում:

Շինարարական աշխատանքների տևողությունը որոշվել է հիմնական հողային/փորման և բետոնային աշխատանքների ծավալների ու աշխատանքային ինտենսիվության հիման վրա, առաջադրանքների ռացիոնալ հաջորդականության և գործառնական սահմանափակումների համապարփակ գնահատման արդյունքում՝ համաձայն ՄՆԻՊ №1.04.03-85 «Ձեռնարկությունների շենքերի և կառուցվածքների շինարարության տևողության նորմերը» փաստաթղթի: Շինարարական ժամանակացույցի համաձայն՝ շինարարական շրջանը կազմում է 36 ամիս:

Նկար 2. Շինհրապարակի գլխավոր հատակագիծ

4. Իրավական և կարգավորող շրջանակը

4.1 Կիրառելի է իրավական և կարգավորող պահանջները

ՇՄԱԳ ուսումնասիրության ընթացքում հաշվի են առնվել հետևյալ իրավական և կարգավորող պահանջները, որոնք համապատասխանաբար ծառայել են որպես չափանիշներ սույն ԲՍԿՊ-ում առաջարկվող կառավարման միջոցառումների ձևակերպման համար՝

- 1) Կիրառելի ազգային բնապահպանական և սոցիալական ոլորտի օրենքներ և կանոնակարգեր,
- 2) ՀՀ կողմից վավերացված կիրառելի միջազգային կոնվենցիաներ,
- 3) Կիրառելի ԵՄ օրենսդրություն,
- 4) ՎՉԵԲ ԲՍԶ և Իրագործման Պահանջներ (ԻՊ),

Ծրագրի համար կիրառելի ԲԼՍ իրավական և կարգավորող ակտերը մանրամասն նկարագրված են ՇՄՍԱԳ հաշվետվության Բաժին 4-ում և ներկայացված են ստորև.

- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին ՀՀ օրենք (2014, վերանայվել է 2023թ.-ին),
 - Հանրության ծանուցման և հանրային քննարկումների ընթացակարգը սահմանված է ՀՀ Կառավարության 19.11.2014թ.-ի №1325-Ն որոշմամբ,
 - Հիմնադրության փաստաթղթի և նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության իրականացման կարգը սահմանված է ՀՀ Կառավարության 09.04.2015թ.-ի №399-Ն որոշմամբ,
 - Ռազմավարական Էկոլոգիական գնահատման և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման ուղեցույցները հաստատված են ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 29.10.2024թ.-ի №438-Ն հրամանով:
- ՀՀ Ջրային Օրենսգիրք (2002թ.),
 - Հայաստանի Հանրապետությունում մակերևութային ջրերի որակը վերահսկվում է ԵՄ Ջրային շրջանակային հրահանգի սկզբունքներին համապատասխան, որը հաստատվել է ՀՀ Կառավարության 27.01.2011թ.-ի №75-Ն որոշմամբ,
 - Ջրօգտագործման թույլտվության տրամադրման, ժամկետի երկարաձգման, վերաձևակերպման, վերանայման, կասեցման, ուժի կորցրած ճանաչելու, դադարեցման կարգերը և ջրօգտագործման թույլտվության օրինակելի ձևաթուղթը, հորատանցքի անձնագրերի, հորատանցքի նախագծային երկրաբանատեխնիկական կտրվածքի ձևերը հաստատված են. ՀՀ Կառավարության 03.08.2023թ.-ի №1332-Ն որոշմամբ,
- Ջրի ազգային ծրագրի մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Ջրի ազգային քաղաքականության հիմնադրույթների մասին ՀՀ օրենք (2005թ.),
- ՀՀ Հողային Օրենսգիրք (2001թ.),
 - Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգ հաստատված ՀՀ Կառավարության 08.09.2011թ.-ի №1396-Ն որոշմամբ,
 - Հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և հանված բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները սահմանելու մասին ՀՀ Կառավարության 02.11.2017թ.-ի №1404-Ն որոշմամբ,
 - Հողագրունտի հանույթի կարգը սահմանելու մասին ՀՀ Կառավարության 10.05.2019թ.-ի №572-Ն որոշմամբ,
- Հողերի օգտագործման և պահպանման նկատմամբ վերահսկողության մասին ՀՀ օրենք (2008),
- Թափոնների մասին ՀՀ օրենք (2004թ.),
- Հանրության գերակա շահերի ապահովման նպատակով սեփականության օտարման մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին ՀՀ օրենք (1994թ., վերանայված է 2022թ.-ին),
 - Բնակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունները սահմանված են ՀՀ Կառավարության 02.02.2006թ.-ի №160-Ն որոշմամբ,
- Բուսական աշխարհի մասին ՀՀ օրենք (1999թ.),
- Կենդանական աշխարհի մասին ՀՀ օրենք (2000թ.),
- ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատված է ՀՀ Կառավարության 71-Ն որոշմամբ,
- ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատված է ՀՀ Կառավարության 72-Ն որոշմամբ,

- Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին ՀՀ օրենք (2006թ.),
- Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների և պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենք (1998թ.),
- Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» օրենքը (2009թ.),
 - ՀՀ նյութական մշակութային արժեքների ցանկերի կազմման չափորոշիչները սահմանելու և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատված է ՀՀ կառավարության №310-Ա որոշումամբ,
 - ՀՀ անհապաղ պաշտպանության կարիք ունեցող ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ցանկերի գրանցման ու կազմման չափորոշիչները և դրանց հիման վրա կազմված ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների ցանկը հաստատված է ՀՀ կառավարության №36-Ն որոշումամբ,
 - ՀՀ մշակութային տարածքների ճանաչման չափորոշիչները և մշակութային տարածքների ցանկը հաստատված է ՀՀ կառավարության №241-Ն որոշումամբ,
- ՀՀ Ընդերքի մասին Օրենսգիրք (2011թ.),
- ՀՀ Անտառային Օրենսգիրք (2005թ.),
- Բնապահպանական վերահսկողության մասին ՀՀ օրենք (2005թ.),
- Հանրային առողջապահության մասին ՀՀ օրենք (2024թ.),
- ՀՀ Աշխատանքային Օրենսգիրք (2004թ.),
- Կանանց և տղամարդկանց հավասար իրավունքների և հավասար հնարավորությունների ապահովման մասին ՀՀ օրենք (2013թ.),
- Հրդեհային անվտանգության մասին ՀՀ օրենք (2001թ.),
- Հրդեհային անվտանգության կանոնները հաստատված են ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարի №595-Ն հրամանով:

Հայաստանը ստորագրել/վավերացրել է մի շարք ճրագրին առնչվող միջազգային համաձայնագրեր և կոնվենցիաներ, որոնք ներկայացված են [Աղյուսակ 1](#)-ում:

Աղյուսակ 4-1. ՀՀ կողմից վավերացված և ճրագրին վերաբերվող միջազգային համաձայնագրերի ցանկը

Միջազգային կոնվենցիաներ և համաձայնագրեր	Նկարագիրը
«Միջազգային կարևորության խոնավ տարածքների մասին, հատկապես որպես ջրաթռչունների բնակավայր» կոնվենցիա (Ռամսար 1971)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
«Համաշխարհային մշակութային և բնական ժառանգության պահպանության մասին» կոնվենցիա (Փարիզ, 1972)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
«Միգրացվող վայրի կենդանիների տեսակների պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բոնն, 1979)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2010թ.-ին:

Միջազգային կոնվենցիաներ և համաձայնագրեր	Նկարագիրը
«Եվրոպայի կենդանական աշխարհի և բնական միջավայրի պահպանության մասին» կոնվենցիա (Բեռն, 1979)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2008թ.-ին:
«Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիա (Ռիո դե Ժանեյրո, 1992)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
Լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիա (Ֆլորենս, 2000)	Եվրոպայի խորհրդի լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիան խթանում է լանդշաֆտների պահպանությունը, կառավարումը և պլանավորումը և կազմակերպում է միջազգային համագործակցություն լանդշաֆտային խնդիրների շուրջ:
ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիա (Նյու Յորք, 1992)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 1993թ.-ին:
Փարիզյան համաձայնագիր՝ ՄԱԿ-ի «Կլիմայի փոփոխության մասին» շրջանակային կոնվենցիայի ներքո	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2017թ.-ին:
ՄԱԿ-ի անապատեցման դեմ պայքարի կոնվենցիա (Փարիզ, 1994)	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1997թ.-ին:
ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ոչ կյութական մշակութային ժառանգության պաշտպանության մասին կոնվենցիա (2003)	Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2006թ.-ին:
«Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության հասանելիության, որոշումների ընդունելու գործընթացին հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին» կոնվենցիա (Օրիուս, 1998)	ՀՀ-ի կողմից վավերացվել է 2001թ.-ին:
Անդրսահմանային ենթատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին կոնվենցիա (Էսպո 1991)	Վավերացվել է Հայաստանի կողմից 1997թ.-ին:
Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության (ԱՄԿ) կոնվենցիաներ	Հայաստանը վավերացրել է ԱՄԿ 29 կոնվենցիաներ, ներառյալ հետևյալ հիմնարար կոնվենցիաները:

Ծրագրին վերաբերող Եվրոպական Միության (ԵՄ) օրենսդրությունը ներառում է հետևյալ հրահանգները՝

- 1) 2011/92/EC հրահանգը, որը փոփոխվել է 2014/52/EC հրահանգով, որոշակի պետական և մասնավոր նախագծերի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին (ՇՄԱԳ հրահանգ),
- 2) Արդյունաբերական արտանետումների մասին 2010/75/EC հրահանգ (համապարփակ աղտոտման կանխարգելում և վերահսկում) (Արդյունաբերական արտանետումների մասին հրահանգ),
- 3) Վայրի թռչունների պահպանության մասին 2009/147/EC հրահանգ (Թռչունների մասին հրահանգ),
- 4) Խորհրդի 1992 թվականի մայիսի 21-ի 92/43/EEC հրահանգը բնական միջավայրերի և վայրի կենդանական ու բուսական աշխարհի պահպանության մասին (Կենսամիջավայրերի մասին հրահանգ),
- 5) Ջրային քաղաքականության ոլորտում համայնքային գործողությունների շրջանակը սահմանող 2000/60/EC հրահանգ (Ջրային շրջանակային հրահանգ),
- 6) Թափոնների մասին 2008/98/EC հրահանգ (Թափոնների մասին շրջանակային հրահանգ),
- 7) 2003/10/EC հրահանգ՝ աշխատողների ֆիզիկական գործունեից (աղմուկ) առաջացող ռիսկերին ենթարկվելու վերաբերյալ առողջության և անվտանգության նվազագույն պահանջների մասին,
- 8) 2002/44/EC հրահանգ՝ ֆիզիկական գործունեից (թրթռում) առաջացող ռիսկերին ենթարկվող աշխատողների առողջության ու անվտանգության նվազագույն պահանջների մասին:

Ծրագրին առնչվող հատուկ ԲևՍ պահանջները հետևյալն են՝

- ՎՉԵԲ-ի ենթաօլորտային բնապահպանական և սոցիալական ուղեցույցներ՝ կառուցում և շինարարական գործունեություն (2010),
- Միջազգային ֆինանսական Կորպորացիայի (ՄՖԿ) շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույց (2007),
- ICOLD տեղեկագիր 173 (2021) - Հիդրոէլեկտրակայանների և ջրամբարների համապարփակ շահագործում:
- ICOLD տեղեկագիր 96 (1994) - Պատվարներ և բնապահպանություն՝ ջրի որակ և կլիմա.
- ICOLD տեղեկագիր 86 (1992) - Պատվարներ և բնապահպանություն՝ սոցիալ տնտեսական ազդեցություններ:

ՎՉԵԲ-ը իր ԲևՍ պահանջները ձևակերպել է ԲՍԲ-ում (2019): Ծրագրին կիրառելի ԻՊ-ը ներկայացված են ստորև՝

- ԻՊ 1. Բնապահպանական և սոցիալական ռիսկերի և ազդեցությունների գնահատումը և կառավարումը:
- ԻՊ 2. Աշխատանք և աշխատանքային պայմանները:
- ԻՊ 3. Ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործումը, աղտոտման կանխարգելումը և վերահսկումը:
- ԻՊ 4. Առողջություն և աշխատանքի անվտանգությունը:
- ԻՊ 5. Հողի օտարումը, հողօգտագործման սահմանափակումները և հարկադիր տարաբնակեցումը:
- ԻՊ 6. Կենսաբազմազանության պահպանումը և կենդանի բնական ռեսուրսների կայուն կառավարումը:
- ԻՊ 8. Մշակութային ժառանգությունը:
- ԻՊ 10. Տեղեկատվության հրապարակումը և շահագրգիռ կողմերի ներգրավումը:

4.2 Բնապահպանական չափանիշներ և նորմեր

Ծրագրի տարածքում և դրա ազդակիր շրջակա միջավայրում ելակետային ֆիզիկական պայմանները որոշելու, ինչպես նաև կառուցման և շահագործման փուլերի ընթացքում շրջակա միջավայրի բաղադրիչների մշտադիտարկումը ուղղորդելու համար կիրառվող բնապահպանական չափանիշներն ու նորմերը ամփոփված են **Աղյուսակներ 2-5**-ում:

ՀՀ բնակավայրերում մթնոլորտային օդի որակի գնահատման չափանիշները սահմանվում են ՀՀ կառավարության №160-Ն որոշմամբ և Առողջապահության Համաշխարհային Կազմակերպության (ԱՀԿ) օդի որակի ուղեցույցներով (2021թ.-ի գլոբալ թարմացում)⁴ և ամփոփված են **Աղյուսակ 2**-ում:

Աղյուսակ 2. Օդի որակի ստանդարտները

№	Աղտոտող նյութ	Ազդեցության ժամանակահատված	Սահմանային Թույլատրելի Կոնցենտրացիա (ՍԹԿ), մգ/մ ³		
			ԱՀԿ		ՀՀ ստանդարտներ
			2005	2021	
1	PM2.5	24 ժամյա	0.025	0.015	0.035
		տարեկան		0.01	
		առավելագույն			0.16
2	PM10	24 ժամյա	0.05	0.045	0.06
		տարեկան	0.02	0.015	
		առավելագույն			0.3
3	Ծծմբի դիօքսիդ	1 ժամյա			
		24 ժամյա	0.02	0.04	0.05
		առավելագույն			0.5
4	Ազոտի երկօքսիդ	1 ժամյա			
		24 ժամյա		0.025	0.04
		տարեկան	0.04	0.01	
		առավելագույն			0.2
5	Ածխածնի օքսիդ	առավելագույն օրական 8 ժամյա			
		24 ժամյա		4.0	3.0
		առավելագույն			5.0

№2-III-11.3 «Աղմուկն աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում և բնակելի կառուցապատման տարածքներում» սանիտարական նորմերով⁵, ԱՀԿ-ի համայնքային աղմուկի ուղեցույցներով (1999թ.)⁶ և ՄՖԿ-ի շրջակա միջավայրի, առողջության և անվտանգության ընդհանուր ուղեցույցով (2007թ.)⁷ աղմուկի/ձայնի սահմանված համարժեք (միջին) և առավելագույն թույլատրելի մակարդակները ներկայացված են **Աղյուսակ 3**-ում:

⁴<https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>

⁵<https://www.arlis.am/hy/acts/163246>

⁶<https://www.who.int/publications/i/item/a68672>

⁷<https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2000/2007-general-ehs-guidelines-en.pdf>

Աղյուսակ 3. Աղմուկի թույլատրելի մակարդակները

№	Տարածքներ	Թույլատրելի մակարդակներ, դԲԱ		
		Ազգային		ՄՖԿ/ԱՀԿ
		համարժեք	առավելագույն	մեկ ժամին համարժեք ձայնի մակարդակ
1	Աշխատատեղ	80		85
2	Խանութներ, առևտրի սրահներ, օդանավակայանի և երկաթուղային կայարանների սպասասրահներ, հանրային ծառայություններ մատուցողների բեռնաթափման կետեր	60	75	
	Արդյունաբերական, առևտրային			70
3	Բնակելի շենքերի, կլինիկաների, ամբուլատորիաների, հանգստյան տների, ծերանոցների, հաշմանդամների տների, գրադարանների, մանկապարտեզների, դպրոցների և այլ ուսումնական հաստատությունների հարակից տարածքները	ցերեկ ⁸	55	70
		գիշեր ⁹	45	60
				55
				45

№2.2.4-009-06 «Աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման (վիբրացիայի) հիգիենիկ նորմեր»-ով¹⁰ սահմանված թրթռման թույլատրելի արժեքները ամփոփված են **Աղյուսակ 4**-ում:

Աղյուսակ 4. Թրթռման արագացման թույլատրելի արժեքները

№	Ընդհանուր թրթռում	Ճշգրտված ու համարժեքային ճշգրտված արժեքները և դրանց մակարդակները	
		մ/վ ²	դԲ
1	Տրանսպորտատեխնոլոգիական (2-րդ կարգ)	0.28	109
2	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, ա)	0.1	100
3	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, բ)	0.04	92
4	Տեխնոլոգիական (3-րդ կարգ, գ)	0.014	83
5	Բնակելի սենքեր, հիվանդասենյակներ	0.004	72

№2.1.7.003-10 «Հողի որակին ներկայացվող հիգիենիկ պահանջներ» սանիտարական կանոններով և նորմերով¹¹ սահմանված հողում քիմիական տարրերի ՍԹԿ-երը բերված են **Աղյուսակ 5**-ում:

Աղյուսակ 5. Հողուկ քիմիական տարրերի ՍԹԿ-երը

№	Քիմիական տարրեր	Միավոր	ՍԹԿ հողում
1	Վանադիում	մգ/կգ	150
2	Զրոմ	մգ/կգ	6
3	Մանգան	մգ/կգ	1500
4	Կոբալտ	մգ/կգ	5
5	Նիկել	մգ/կգ	4

⁸07:00-ից 23:00⁹23:00-ից 07:00¹⁰<https://www.arlis.am/hy/acts/163276>¹¹<https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=146741>

№	Քիմիական տարրեր	Միավոր	ՍԹԿ հոդում
6	Պղինձ	մգ/կգ	3
7	Ցինկ	մգ/կգ	23
8	Արսեն	մգ/կգ	2
9	Անտիմոն	մգ/կգ	4.5
10	Կապար	մգ/կգ	32

ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակը վերահսկվում է ԵՄ Ջրային շրջանակային հրահանգի սկզբունքներին համապատասխան, որն ընդունվել է ՀՀ կառավարության 27.01.2011թ.-ի հունվարի 27-ի №75-Ն որոշմամբ¹²: Սևանալճի ավազանում ջրի որակի չափանիշները սահմանված են Նույն որոշման Հավելված 15-ում:

5. Դերերը և պատասխանատվությունը

5.1 ՀՀ Ջրային կոմիտե (ՀՀ ՋԿ)

ՀՀ ՋԿ-ն (ԾԻԳ)¹³ իրականացման մարմին է, որն ունի ընդհանուր պատասխանատվություն Ծրագրի և սույն ԲՍԿՊ-ի իրագործման համար: Այն նաև պատասխանատու է ՀՀ ԲԼՍ իրավական պահանջների համապատասխանության ապահովման և ՇՄՍԱԳ հաշվետվությունում սահմանված պարտավորությունների կատարման համար:

Չնայած ԲՍԿՊ պահանջների մեծ մասը կիրականացվի կառուցման կապալառուի և Նրա ենթակապալառուների կողմից, ՀՀ ՋԿ-ն կպահպանի ընդհանուր պատասխանատվությունը Ծրագրի ԲԼՍ արդյունավետության համար: Բացի այդ, ՀՀ ՋԿ-ն (ԾԻԳ) պատասխանատու է Շահառուների Ներգրավման Պլանի (ՇՆՊ) և Կենսաբազմազանության Միջոցառումների Պլանի (ԿՄՊ)¹³, Մշակութային Ժառանգության Կառավարման Պլանի (ՄԿՎՊ) և Տարաբնակեցման Պլանի (ՏՊ) իրականացման համար:

ՀՀ ՋԿ-ում պետք է աշխատեն բնապահպանական և սոցիալական մասնագետներ, որոնք կվերահսկեն Ծրագրի շրջանակներում բոլոր գործառնությունների կատարումը կապված Բնապահպանական, Սոցիալական, Առողջապահական և Անվտանգության (ԲՍԱԱ) հարցերի հետ: Հատուկ ԲԼՍ ուսումնասիրությունների համար ՀՀ ՋԿ-ն կարող է ներգրավել մասնագիտացված կամ լիցենզավորված ընկերություններ և խորհրդատուներ՝ ըստ անհրաժեշտության:

5.2 Վերահսկող ինժեներ

Կառուցման փուլի ընթացքում Ծրագրի իրականացումը վերահսկելու և ԲՍԿՊ-ի ու Ծրագրի շինարարության հետ կապված այլ կառավարման պլանների ու ընթացակարգերի պահանջներին համապատասխանությունն ապահովելու համար պայմանագիր կկնքվի վերահսկող ինժեների հետ:

Պարտականությունները ներառում են մշտադիտարկման պլանի մշակումը և իրականացումը, գրառումների պահպանումը և Ծրագրի կառուցման կապալառուի ԲԼՍ արդյունավետության վերաբերյալ ՀՀ ՋԿ-ին և ՎՋԵԲ-ին հաշվետվությունների ներկայացումը: Սա կներառի դիտարկված անհամապատասխանությունները, համապատասխան ուղղիչ գործողությունները և սահմանված ժամկետները, դերերն ու պատասխանատվությունները:

¹²<https://www.arlis.am/hy/acts/200962>

¹³ՇՄՍԱԳ հրապարակման փաթեթի մասը կազմող ՇՆՊ-ն և ԿՄՊ-ը ՇՄՍԱԳ խորհրդատուն մշակել է ՀՀ ՋԿ-ի անունից

Վերահսկող ինժեները նաև անհրաժեշտության դեպքում կտրամադրի կարողությունների զարգացման աջակցություն և ուսուցում Կապալառուի ԲԱՍ թիմին և պատասխանատու կլինի սույն ԲՍԿՊ-ի **Բաժին 6.2**-ում նշված կառավարման և մշտադիտարկման պլանների հաստատման համար:

Վերահսկող ինժեները պարտավոր կլինի նշանակել համապատասխան որակավորում ունեցող և փորձառու ԲՍԱԱ մասնագետների հետևյալ կոնկրետ պաշտոններում՝

- 1) Միջազգային և տեղական բնապահպանական մասնագետներ,
- 2) Միջազգային և տեղական աշխատանքային անվտանգության և առողջության պահպանման (ԱԱԱՊ) մասնագետներ,
- 3) Տեղական սոցիալական (ներառյալ գեներային հարցերով) և տարաբնակեցման մասնագետ(ներ),
- 4) Տեղական հնագետ,
- 5) Կենսաբազմազանության (բուսական և կենդանական) մասնագետներ՝ միջազգային փորձով / վարկատուի պահանջների իմացությամբ:

5.3 Կառուցման կապալառու

Կառուցման կապալառուն, որը ընտրվելու է ՀՀ ՋԿ-ի մրցույթային գործընթացի միջոցով, կրում է Ծրագրի շինարարության ընդհանուր պատասխանատվությունը: Կապալառուն պետք է լինի համապատասխանի սույն ԲՍԿՊ-ի և ՀՀ ՋԿ-ի այլ կառավարման պլանների պահանջներին:

Այն ներառում է սույն ԲՍԿՊ-ի **Բաժին 6.2**-ում նշված կառուցման փուլի ԲԱՍ կառավարման պլանների մշակումը և այդ պլաններում նշված բոլոր բնապահպանական և սոցիալական կառավարման և մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետ իրականացման ապահովումը շինարարական աշխատանքների ողջ ընթացքում:

Կապալառուն նաև պատասխանատվություն է կրում բոլոր ենթակապալառուների կողմից ԲԱՍ կառավարման պլանների և ընթացակարգերի պահանջները ապահովելու համար:

Կառուցման կապալառուն պարտավոր կլինի նշանակել համապատասխան որակավորում ունեցող և փորձառու անձնակազմ հետևյալ ԲՍԱԱ պաշտոնների համար՝

- 1) Ծրագրի ղեկավար,
- 2) Բնապահպան մասնագետ,
- 3) Աշխատանքի անվտանգության և համայնքային առողջության մասնագետ(ներ),
- 4) Սոցիալական և տարաբնակեցման մասնագետ,
- 5) Մշակութային ժառանգության փորձագետ,
- 6) Համայնքային կապի պատասխանատուներ, որոնք պատասխանատու են ՇՆՊ-ի համապատասխան առաջադրանքների իրականացման համար համայնքային մակարդակում (նման պատասխանատուներից առնվազն մեկը կին պետք է լինի),
- 7) Կենսաբազմազանության (բուսական և կենդանական աշխարհի) մասնագետ՝ միջազգային փորձով / վարկատուների պահանջների իմացությամբ:

5.4 ՎՁԵԲ

Ծրագրի վարկատուն՝ ՎՁԵԲ-ը, կհետևի Ծրագրի բնապահպանական և սոցիալական արդյունավետությանը՝ ապահովելու համար Բնապահպանական և սոցիալական քաղաքականության պահանջներին համապատասխանությունը:

5.5 Ծրագրի Իրականացման Գործակալություն (ԾԻԳ)

Ծրագրի Իրականացման Գործակալությունը (ԾԻԳ), ի թիվս այլ գործառնությունների, կօգնի ՀՀ ՋԿ-ին իրականացնել ԲՍԿԴ-ով և Բնապահպանական և Սոցիալական Միջոցառումների Պլանով (ԲՍՄՊ) պահանջվող միջոցառումները, անհրաժեշտության դեպքում կանցկացնի ուսուցում ՀՀ ՋԿ-ի և Ծրագրի իրականացմանը մասնակցող կապալառուների Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման կարողությունները բարձրացնելու համար, կվերանայի տեղանքին հատուկ ԲՍԿԴ-ները, կօգնի ՀՀ ՋԿ-ին մշակել և ներառել ԲՍՄՊ-ի, ՏՊ-ի, ՇՆՊ-ի, ԿՄՊ-ի, ՄԺԿՊ-ի և այլ կառավարման պլանների շրջանակներում պահանջվող քաղաքականությունները, պլանները, ընթացակարգերը, գործողությունները և մեղմացնող միջոցառումները Ծրագրի ընդհանուր կառավարման համակարգում և բյուջեի հաստատման ընթացակարգերում, անհրաժեշտության դեպքում:

ԾԻԳ-ը օգնելու է ՀՀ ՋԿ-ին իրականացնել ԲՍԿԴ-ով, ԲՍՄՊ-ով և առնչվող կառավարման պլաններով պահանջվող միջոցառումները: ԾԻԳ-ը նաև անհրաժեշտության դեպքում կանցկացնի ուսուցում ՀՀ ՋԿ-ի և Ծրագրի իրականացմանը մասնակցող կապալառուների ԲևՍ կառավարման կարողությունները հզորացնելու համար: Ջրամբարի պատշաճ շահագործման վերաբերյալ Ջրառ» ՓԲԸ անձնակազմի ուսուցումը նույնպես կկազմակերպվի ԾԻԳ-ի կողմից:

Բացի այդ, ԾԻԳ-ը կվերանայի տեղանքին հատուկ ԲևՍ կառավարման պլանները և կաջակցի ՀՀ ՋԿ-ին մշակել և ներառել ԲՍՄՊ-ով, ՇՆՊ-ով, ԿՄՊ-ով, ՄԺԿՊ-ով և այլ կառավարման պլաններով պահանջվող քաղաքականությունը, պլանները, ընթացակարգերը, գործողությունները և մեղմացնող միջոցառումները Ծրագրի ընդհանուր կառավարման համակարգում և բյուջեի հաստատման գործընթացներում, անհրաժեշտության դեպքում:

5.6 «Ջրառ» ՓԲԸ - Ջրամբարների օպերատոր

«Ջրառ» Փակ Բաժնետիրական Ընկերությունը (ՓԲԸ), գործում է ՀՀ ՏԿԵՆ ներքո և պատասխանատու է ՀՀ-ում 1-ին և 2-րդ կատեգորիայի ջրամբարների շահագործման և պահպանման համար:

«Ջրառ» ՓԲԸ-ն կմշակի և կիրականացնի Աստղածորի ջրամբարի շահագործման և պահպանման փուլի ԲՍԿԴ-ով առաջարկվող պլանների և միջոցառումների կառավարումը և մշտադիտարկումը:

5.7 Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններ

Շրջակա միջավայրի նախարարությունը (ՇՄՆ) կտրամադրի մթնոլորտային արտանետումների թույլտվություններ, կհաստատի վտանգավոր թափոնների անձնագրերը և թափոնների գոյացման նորմատիվները և դրանց տեղադրման սահմանաքանակները: ՇՄՆ-ը նաև կտրամադրի ուղեցույց և աջակցություն Ծրագրին իր լիազորությունների շրջանակներում:

Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը (ԿԳՄՄՆ) կաջակցի Ծրագրին հնագիտական ուսումնասիրություններ անցկացնելու և նյութական և ոչ նյութական մշակութային ժառանգության հետ կապված հարցերում: ԿԳՄՄՆ-ն նաև կաջակցի Ծրագրին իր լիազորությունների շրջանակներում:

Մարտունու համայնքապետարանը, ինչպես նաև Աստղածոր և Չոլաքար բնակավայրերի վարչական ղեկավարները կորոշեն Հողային Հանույթի Տեղադրման Վայրերը (ՀՀՏԿ) և հողի բերրի շերտի պահեստավորման վայրերը, կհեշտացնեն կապալառուի և ազդակիր բնակավայրերի բնակչության միջև հաղորդակցությունը և անհրաժեշտության դեպքում կօգնեն կապալառուին ժամանակավոր հողերի ձեռքբերման կամ օգտագործման դեպքերում:

6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարումը Ծրագրի ողջ կենսացիկլի ընթացքում

6.1 Ծրագրի կենսացիկլերը

Նախակառուցման փուլ

Նախակառուցման փուլում ազգային և/կամ տեղական ինքնակառավարման մարմիններից (օրինակ՝ Նախարարություններից, տեսչական մարմիններից, հաստատություններից, համայնքներից) և/կամ Պատվիրատուից և ՎՁԵԲ-ից Ծրագրին վերաբերող որոշումների (օրինակ՝ հաստատումների, թույլտվությունների կամ համաձայնությունների) ստացման գործընթացից բխող ցանկացած պահանջ կներառվի կառուցման վերջնական փաստաթղթերում:

Կառուցման փուլ

Կառուցման փուլին վերաբերող հիմնական բնապահպանական և սոցիալական մեղմացման միջոցառումների իրականացումը կհանձնարարվի կառուցման կապալառու(ներ)ին: Այս հանձնարարությունը կկարգավորվի ԲՍԿԴ-ով, որը կկազմի մրցութային փաստաթղթերի, գնումների գործընթացի և կառուցման կապալառուի պայմանագրի մաս:

Կառուցման կապալառու(ներ)ը կմշակեն Կառուցման Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Պլան (ԿԲՍԿՊ), որը պետք է համապատասխանի Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ հաշվետվությանը և սույն ԲՍԿԴ-ին: ԿԲՍԿՊ-ը կներառի Տեղանքին Բնորոշ Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման և Մշտադիտարկման Պլաններ (ՏԲԲՍԿՄՊ) կամ կառուցման ժամանակահատվածում բնապահպանական և սոցիալական խնդիրներին անդրադառնալու ընթացակարգեր: Պատվիրատուի կողմից նշանակված վերահսկող ինժեները պետք է վերանայի և հաստատի այս փաստաթղթերը:

Կառուցման կապալառու(ներ)ի պարտականությունն է որպես Ծրագրի պլանավորման առաջընթաց՝ ինչպես շինարարությունից առաջ, այնպես էլ դրա ընթացքում, ճշտել ԲՍԿԴ-ում դիտարկվող խնդիրները: Դրանք ներառում են, բայց չեն սահմանափակվում շինարարական գոտիների, աշխատուժի համար ժամանակավոր կառույցների, շինարարական և այլ նյութերի պահեստավորման, երթևեկության և տրանսպորտային հոսքերի վերահսկման, շրջակա միջավայրի պահպանության և թափոնների ու աշխատանքի կառավարման, աշխատանքային և համայնքային առողջության ու անվտանգության, արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և այլ հարակից հիմնահարցերը:

Շահագործման փուլ

Շահագործման փուլը կմեկնարկի ջրամբարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների լիարժեք շահագործման հանձնումից հետո: Այս փուլում բոլոր աշխատանքները կառուցման կապալառուի կողմից կհանձնվեն ջրամբարի օպերատորին («Ջրառ» ՓԲԸ), որը պատասխանատու կլինի բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումների մեծ մասի իրականացման համար՝ ապահովելու Ծրագրի մեղմացման ռազմավարության շարունակական համապատասխանությունը: Այս միջոցառումները կկառավարվեն «Ջրառ» ՓԲԸ-ի Բնապահպանական և Սոցիալական Կառավարման Համակարգի (ԲՍՀՀ) միջոցով՝ համապատասխան կանոնակարգերով և ուղեցույցներով:

Բացի այդ, տեխնիկական սպասարկման գործունեությամբ պայմանավորված հիմնական շրջակա միջավայրի և սոցիալական մեղմացման միջոցառումների իրականացումը կարող է հանձնարարվել նշանակված կապալառուին (այսինքն՝ ջրամբարի սպասարկման կապալառուին): Նման հանձնարարությունը կկարգավորվի պայմանագրային հիմունքներով:

6.2 Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ

Կառուցման կապալառուն պետք է մշակի գործառնական, կառավարման և մշտադիտարկման պլանների փաթեթ՝ համաձայն Ծրագրի ԲՍԿՊ-ի, որոնք պետք է իրագործվեն նախակառուցման և կառուցման փուլերում՝ բնապահպանական և սոցիալական ազդեցությունները արդյունավետ կառավարելու համար: Առաջարկվող ՏԲԲՍԿՄՊ-ները պետք է նվազագույնը ներառեն՝

- Երթևեկության կառավարման պլան,
- Բուսաշերտի կառավարման պլան,
- Զարհանքների կառավարման պլան,
- Հողային հանույթի տեղադրման կառավարման պլան,
- Վտանգավոր նյութերի կառավարման պլան,
- Արտահոսքերի կանխարգելման և կառավարման պլան,
- Պայթեցման անվտանգության կառավարման պլան,
- Թափոնների կառավարման պլան,
- Աշխատանքի անվտանգության և առողջության պահպանման կառավարման պլան,
- Շինարարական ճամբարի կառավարման պլան, ներառյալ ճամբարի վարքագծի կանոնագիրը և ճամբարի կառավարման ենթապլանները,
- Տեղական զբաղվածության և գնումների պլան,
- Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլան,
- Մշակութային ժառանգության կառավարման պլան,
- Պատահական գտածոների ընթացակարգ,
- Գետափնյա կենսամիջավայրերի կառուցման պլան,
- Օդի, ջրի և հողի որակի մշտադիտարկման պլան,
- Աղմուկի և թրթռման մշտադիտարկման պլան,
- Տարաբնակեցման պլան,
- Շահառուների ներգրավման պլան (որը պետք է թարմացվի տարեկան առնվազն մեկ անգամ):

Աստղածորի ջրամբարի շահագործման փուլում Պատվիրատուի (ՀՀ ՋԿ և ԾԻԳ) կողմից «Ջրառ» ՓԲԸ-ի հետ համագործակցությամբ կմշակվեն և կիրականացվեն մի շարք բնապահպանական և սոցիալական կառավարման պլաններ՝ հաշվի առնելով սույն ԲՍԿՊ-ի շահագործման փուլ բաժնում նշված առաջարկություններն ու մեղմացնող միջոցառումները (տե՛ս ստորև բերված աղյուսակը), ներառյալ՝

- Ոռոգման ջրի և բնապահպանական թողքի բացթողնման կառավարման պլանը,
- Ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլանը,
- Երթևեկության կառավարման պլանը,
- Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանը,
- Շահագործման և պահպանման պլան,
- ԱԱԱՊ ընթացակարգերը (պլանը),
- Թափոնների կառավարման պլանը,
- Շահառուների ներգրավման պլանը,
- Կենսաբազմազանության միջոցառումների պլանը:

7. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ

Ծրագրի նախակառուցման (նախագծային) փուլի (Բաժին Ա), շինարարության փուլի (Բաժին Բ) և շահագործման փուլի (Բաժին Գ) համար առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ամփոփված են ստորև բերված **Աղյուսակ 6**-ում: Սույն աղյուսակը ներկայացնում է մեղմացում պահանջող գործունեությունները և դրանց հետ կապված ազդեցությունները, սահմանում է իրականացված միջոցառումների արդյունավետությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ թիրախները ու ցուցանիշները, ինչպես նաև նույնականացնում է ֆինանսավորման աղբյուրները և պատասխանատու կառույցները:

Աղյուսակ 6. Բնապահպանական և սոցիալական կառավարման միջոցառումներ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
Բաժին Ա - ՆԱԽԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ (ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ) ՓՈԽ					
Բուսածածկույթի մաքրում, ծառահատում	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	Մշակել Ծառահատման և Ծառատնկման Կառավարման Պլան (ԾԾԿՊ) և ստանալ հաստատում վերահսկող ինժեների և ազդակիր համայնքի ղեկավարի կողմից: <i>Տես նաև Բաժին 8.2.12-ում Ֆլորա, առաջարկվող մեղմացման միջոցառումները:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ԾԾԿՊ-ն մշակվել և հաստատվել է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Բուսահողի հեռացում և պահեստավորում, բեռնման և բեռնաթափման աշխատանքներ, թափոնների և նյութերի տեղափոխում, շինարարական նյութերի և նավթամթերքների պահեստավորում և այլն:	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	1) Մշակել Բուսահողի Կառավարման Պլան (ԲԿՊ) և ստանալ վերահսկող ինժեների հաստատումը, 2) Ստանալ անհրաժեշտ թույլտվություն բուսահողի տեղափոխման և պահեստավորման աշխատանքների համար, 3) Մշակել Վտանգավոր Նյութերի Կառավարման Պլան (ՎՆԿՊ) և ստանալ վերահսկող ինժեների հաստատումը,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	ԲԿՊ, ՎՆԿՊ և ԱԿԿՊ մշակվել և հաստատվել են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՇԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՋԵԲ:

¹⁴Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		4) Մշակել Արտահոսքի Կանխարգելման և Կառավարման Պլան (ԱԿԿՊ) և ստանալ վերահսկող ինժեների հաստատումը:			
Շինարարության փուլում առաջացող բոլոր թափոնների առաջացման գործընթացներն ու գործունեությունները:	Թափոնների առաջացում և կառավարում (8.2.9)	<p>1) Ստանալ թափոնների կառավարման ոլորտը կարգավորող բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները և նորմատիվ փաստաթղթերը՝ համաձայն Հայաստանի օրենսդրության, ներառյալ առնվազն՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - վտանգավոր թափոնների անձնագրեր, - թափոնների առաջացման նորմեր և դրանց հեռացման սահմանաքանակներ, - թափոնների առաջացման հաշվառման մատյաններ և այլն, - թափոնների նախնական գրանցման մատյաններ: <p>2) Պատրաստել և գործարկել Ծրագրի Թափոնների Կառավարման Պլանը (ԹԿՊ)</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ՀՀ թափոնների ոլորտի օրենսդրությամբ պահանջվող բոլոր թույլտվությունները ստացված են: ԹԿՊ-ն մշակված և հաստատված է: ՀՀՏԿ Նույնականացված և համաձայնեցված են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ և Արենի համայնքի ղեկավար (ՀՀՏԿ-ի տեղակայումների համար): ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Շինանյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում:	Ազդեցությունը երթևեկության վրա (8.2.11)	<p>1) Մշակել Երթևեկության Կառավարման Պլան (ԵԿՊ), որը կհաստատվի վերահսկող ինժեների և պատվիրատուի, ինչպես նաև համապատասխան մարզային իշխանությունների և ճանապարհային ոստիկանության կողմից,</p> <p>2) Կառուցման աշխատանքների մեկնարկից առաջ, Ծրագրի համար օգտագործվող համայնքային ճանապարհների վիճակը պետք է ստուգվի և փաստաթղթավորվի կառուցման կապալառուների և ազդակիր բնակավայրերի ներկայացուցիչների կողմից: Եթե Ծրագրով պայմանավորված էական վնաս է պատճառվում, կառուցման</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԵԿՊ-ն մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ, Արենի համայնքի ղեկավար, ճանապարհային ոստիկանություն: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		կապալառուն պետք է վերականգնի ճանապարհները առնվազն շինարարությունից առաջ եղած վիճակին: <i>ԵԿՊ-ը պետք է նաև ընդգրկի բաժիններ 8.3.2, 8.3.5 և 8.5.2-ում նշված միջոցառումները:</i>			
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենսամիջավայրեր 1) Ուսումնասիրել Ծրագրի տարածքում գտնվող առաջնահերթ կենսամիջավայրերը (ԱԿՀ), դրանց բուսական կազմը և էկոլոգիական կառուցվածքը, հստակեցնել տարածքները, 2) Մշակել կենսամիջավայրերի մանրամասն քարտեզներ, 3) Մշակել Գետային Կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլան՝ ջրամբարի ավամերձ հատվածներում առաջնահերթ կենսամիջավայրերի (ԱԿՀ) համար, դրա մշակումը, կառուցումը և սպասարկումը ուղղորդելու համար՝ C3.2 Water fringing reedbeds and tall helophytes other than canes, 4) Ուսումնասիրել գետի երկայնքով գտնվող տարածքները՝ ջրամբարի պաշտպանական/բուֆերային գոտում, ինչպես նաև վերին և ստորին հոսանքներում՝ սահմանելու համար կենսամիջավայրեր թվարկվածներին նման՝ C2.27 Mesotrophic vegetation of fast-flowing streams, C3.55 Sparsely vegetated river gravel banks,	25,000 եվրո կամ կարող է ներառվել Ծրագրի շինարարական պայմանագրի մեջ:	Ծրագրի ազդեցությունները կենսամիջավայրերի վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում են:	Մ - Կառուցման կապալառույի կողմից վարձված մասնագիտացված ընկերություն Հ - Վերահսկող ինժեներ ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p>C3.62 Unvegetated river gravel banks,</p> <p>5) Մշակել կենսամիջավայրերի փոխհատուցման ծրագիր՝ ուղղված առավել հարմար տարածքներում կենսամիջավայրերի պահպանման/ վերականգնման պահպանմանը,</p> <p><u>Նախնական քանակական գնահատում</u></p> <p>Գետային C3.22 կենսամիջավայրի ընդհանուր կորսված տարածքը կազմում է 0.1 հա:</p> <p>Գետային կենսամիջավայր ստեղծելու համար պտտենցիալ պիտանի ջրամբարի պարագիծը գնահատվում է մոտավորապես 1.5 կմ: Հաշվի առնելով այս թվերը, եթե ավիամերձ գոտու լայնությունը վերցնենք 5 մ, ինչը կենսամիջավայրի համար ողջամիտ է, «գուտ շահույթ» կստացվի 7.5 բազմապատկիչով ($1500 \text{ մ} \times 5 \text{ մ} = 7500 \text{ մ}^2 / 1000 \text{ մ} = 7.5$):</p> <p>C2.27, C3.55, C3.62 կենսամիջավայրերի ընդհանուր կորուսյալ տարածքը կազմում է 2.43 հա (սրանք արագահոս հոսանքների գետահունային կենսամիջավայրեր են):</p> <p>Միևնույն ժամանակ, ջրամբարի պաշտպանիչ/բուֆերային գոտու տարածքը, որը կարող է օգտագործվել այս երեք կենսամիջավայրերի պահպանման համար, կազմում է մոտ 0.3 հա: Հետևաբար, պաշտպանիչ/բուֆերային գոտում բավարար տարածք չկա նույնիսկ «գրո գուտ կորուստ» մոտեցումը կիրառելու համար այս կենսամիջավայրերի պահպանման համար:</p> <p>Անհրաժեշտ է գտնել և պահպանել լրացուցիչ</p>			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		տարածքներ՝ ինչպես վերևում, այնպես էլ ներքևում: ԿՄՊ-ում պետք է վերջնականապես մշակվեն կենսամիջավայրերի կառուցման և պահպանման առաջարկներ, ներառյալ բազմապատկիչը:			
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսականություն 1) Ուսումնասիրել առաջնահերթ գետային կենսամիջավայրերի բուսական կազմը և կառուցվածքը, 2) Գետային կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլան՝ որպես կենսամիջավայրի ստեղծման հիմք օգտագործելով տեղական բուսատեսակները: 3) Մշակել Ճառահատման և Ճառատնկման Կառավարման Պլան (ԾԾԿՊ): Տես նաև Բաժին 8.2.5 -ում առաջարկվող մեղմացման միջոցառումները:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Գետային կենսամիջավայրերի կառուցման պլանը և ԾԾԿՊ -ն մշակված են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Կառուցման կապալառուի աշխատողների վարքագիծը	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենսանական աշխարհ Մշակել աշխատակիցների վարքագծի կանոնագիրք՝ նախատեսված կառուցման կապալառուի համար՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Աշխատողների վարքականոնը մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենդանիներ 1) Հետազոտել տեղանքի տարածքը՝ տեղական կենսամիջավայրերը քարտեզագրելու և մոդեսների ու օձերի, մասնավորապես՝ հայկական տափաստանային իժի առանձնյակների քանակը գնահատելու համար,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունները նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p>2) Բացահայտել առկա ժայռոտ կենսամիջավայրերը, որոնք հարմար են օձերի ու մողեսների տեղափոխման համար ջրածածկ տարածքի մոտակայքում (առաջին հերթին՝ ջրամբարի բուժերային/պաշտպանական գոտում),</p> <p>3) Ջրածածկ տարածքի մոտակայքում ստեղծել լրացուցիչ ժայռոտ դուրս ցցեր՝ օձերի և մողեսների կենսամիջավայրերը բարելավելու և տեղական թփերի տեսակների քանակը մեծացնելու համար, Հետագոտել տարածքը՝ գորշուկի և այլ բներ որսացող կենդանիների բնակեցված բները քարտեզագրելու համար:</p> <p>Տես նաև Բ բաժնում «Նստակյաց կենդանիներ» ենթաբաժնում առաջարկվող միջոցառումները:</p>		փոխհատուցվում են:	
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>Միջին և խոշոր կաթնասուններ</p> <p>1) Հետագոտել ազդեցության տարածքը՝ գորշ գայլի որջի առկայությունը հաստատելու/բացառելու համար: Եթե որջ է հայտնաբերվել, միջոցներ ձեռնարկել կենդանիներին ջրամբարի տարածքից հեռացնելու համար,</p> <p>2) Հետագոտությունը պետք է անցկացվի բազմազան սեզոնից առաջ կամ հետո:</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունները միջին և խոշոր կաթնասունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Թռչնատեսակների պահպանություն:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>Թռչուններ</p> <p>Ապահովել ջրամբարի վերին հարվածում (շրջակայքում) գտնվող խոտհարքների պահպանումը/վերականգնումը՝ մարգահավի բազմազան կենսամիջավայրի համար:</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունները թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառուն՝ որակավորված կենսաբազմազանության

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p><u>Նախնական քանակական գնահատում</u></p> <p>Պաշտպանական/բուժերային գոտում հնարավոր տարածքը, որը հարմար է խոտհարքերի վերականգնման և պահպանման համար, մոտավորապես 20 հա է:</p> <p>Առաջնահերթ թռչնատեսակների կորցրած կենսամիջավայրերի փոխհատուցման համար նվազագույն տարածքը (բազմապատկիչ = 1)¹՝ «զուտ կորստի բացակայության» մոտեցման հիման վրա, 39.25 հա է (տե՛ս վերևում գտնվող «Թռչունների բազմացման և կերակրման կենսամիջավայրերի կորուստ» ենթաբաժինը): Հետևաբար, բուժերային տարածքը բավարար չէ «զուտ կորստի բացակայության» արդյունքին հասնելու համար: «Չուտ կորստի բացակայության» արդյունքին հասնելու և, ավելին, «զուտ աճի» հասնելու համար ջրամբարի տարածքից վերև պետք է սահմանվեն խոտհարքերի լրացուցիչ տարածքներ:</p> <p>Եթե բուժերային տարածքը շրջապատող խոտհարքերում կիրառվեն կայուն արածեցման մեթոդներ, դրանք կօգնեն պահպանել երկու առաջնահերթ տեսակների համար անհրաժեշտ սննդապահովումը (տե՛ս «Շահագործման փուլ» բաժինը): Այս դեպքում տարածքները կարող են հաշվի առնվել փոխհատուցման մեջ:</p> <p>Պաշտպանական/բուժերային գոտում վերականգնված և պահպանված բնակավայրերի օգտագործման, ինչպես նաև լրացուցիչ բնակավայրերի համար</p>		փոխհատուցվում են:	փորձագետների աջակցությամբ: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՇԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<i>առաջարկներ, ներառյալ բազմապատկիչները և դրանց հետ կապված հաշվարկները, պետք է մշակվեն որպես ԿՄՊ-ի մաս:</i>			
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ Ուսումնասիրել և քանակապես որոշել Carabus cribratus-ի կորսված կենսամիջավայրերը, սահմանել այս տեսակի համար կենսամիջավայրի առանձնահատկությունները շրջակա խոտհարքներում (մասնավորապես՝ ավելացնել խոշոր քարերի քանակը, որոնք ծառայում են որպես այս տեսակի ցերեկային ապաստարաններ): <i>Այս կենսամիջավայրերը կարող են ներառվել վերականգնված խոտածածկության վայրերի մեջ (տես վերևում)՝ բուժքերային/ պաշտպանական գոտում և/կամ ջրամբարի տարածքի շրջակա տարածքներում:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Ծրագրի ազդեցությունները անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու՝ որակավորված կենսաբազմազանության փորձագետների աջակցությամբ: Հ - Վերահսկող ինժեներ ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Հողերի ձեռքբերում և փոխհատուցում: Ծրագրի շահառուների բողոքների և մտահոգությունների ընդունում ու գրանցում, հարցերի ուսումնասիրություն, լուծումների տրամադրում և հաղորդակցության ու գրառումների պահպանում ողջ լուծման գործընթացի ընթացքում:	Ազդեցություն հողահատկացման հարցերի վրա (8.3.3)	1) Ապահովել, որ Ծրագրի կարիքների համար արտավայրերի բոլոր օգտագործողներին (եթե կան) տրամադրվեն հավասար կամ ավելի լավ որակի այլընտրանքային հողեր՝ անասունների արածեցման համար՝ համաձայն հաստատված ՏՊ-ի, 2) Տարաբնակեցման շրջանակի հիման վրա մշակել և իրականացնել ՏՊ՝ ապահովելու համար, որ մասնավոր և համայնքային հողերի համար փոխհատուցումը լիովին տրամադրվի տեղում ցանկացած կառուցման աշխատանք սկսելուց առաջ, 3) Ապահովել, որ ՏՊ-ի համաձայն հանրային խորհրդակցություններ անցկացվեն բոլոր ազդեցության ենթակա բնակավայրերում՝	Առանձին բյուջե ՏՊ խորհրդատուի համար:	Բողոքների կառավարման մեխանիզմը և ՏՊ-ն մշակված և իրականացված են:	ՄԼԻ - ՏՊ խորհրդատու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ.

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p>ներկայացնելու Ծրագրի նպատակները, հողերի ձեռքբերման և փոխհատուցման գործընթացի փուլերը և ժամանակացույցերը:</p> <p>4) Ստեղծել բողոքների կառավարման մեխանիզմ՝ Ծրագրի հետ կապված մտահոգությունները լուծելու համար:</p>			
		1) Շինարարական աշխատանքների մեկնարկից առաջ ապահովել այլընտրանքային մուտք դեպի Վանքի Բերդ եկեղեցի:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Կառուցվել է այլընտրանքային ճանապարհի դեպի Վանքի Բերդ եկեղեցի:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Շինարարական աշխատանքներ, փորման և պայթեցման աշխատանքներ, բեռնատարների տեղաշարժ համայնքային ճանապարհներով և այլն:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	<p>1) Մշակել ԵԿՊ, որը առնվազն պետք է ներառի (ի լրումն 8.2.11 բաժնում առաջարկված միջոցառումների)՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - հնարավորության դեպքում խուսափել համայնքային մուտքման ճանապարհներից և փաստաթղթավորել ճանապարհների որակը դրանց օգտագործումից առաջ, - Օպտիմալացված երթուղիներ և ժամեր՝ նյութեր, մասնավորապես՝ ծանր (օրինակ՝ խողովակներ) տեղափոխելու համար՝ համաձայնեցված ճանապարհային ոստիկանության և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ, - Տրանսպորտային ուղիների երկայնքով զգայուն կլանիչների (դպրոցներ, հիվանդանոցներ, բնակելի տարածքներ, այլ սոցիալական ենթակառուցվածքներ) նույնականացում և անհրաժեշտության 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԵԿՊ-ն և ԱԻՊԱՊ-ը մշակված և հաստատված են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p>դեպքում մեղմացնող միջոցառումների մշակում,</p> <p>ԵԿՊ-ը պետք է ներառի նաև Բաժիններ 8.2.11, 8.3.2 և 8.5.2-ի միջոցառումները:</p> <ol style="list-style-type: none"> Կիրառել փոշու և աղմուկի վերահսկման համապատասխան միջոցառումներ, Տեղադրել ֆիզիկական արգելապատնեշներ, ապահովել շինհրապարակ մուտքի սահմանափակում, Աշխատողների վարակիչ հիվանդությունների առկայության գնում և անհրաժեշտության դեպքում ապահովել բժշկական սպասարկում՝ տեղական բնակչության վրա տարածումը նվազեցնելու համար: Աշխատողների և տեղական համայնքի շրջանում անցկացնել ՍՃՓՀ վերաբերյալ տեղեկատվական արշավներ: 			
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում իրականացվող բոլոր գործընթացները և գործողությունները.	Աշխատանքի անվտանգության վրա ազդեցություններ (8.3.6)	<ol style="list-style-type: none"> Մշակել Աշխատանքի Անվտանգության և Առողջության Պահպանման Կառավարման Պլան (ԱԱԱԱՊԿՊ), որը պետք է ներառի կառուցման փուլում ԱԱԱՊ ցուցանիշների կառավարման հիմնական տարրերը, այդ թվում՝ <ul style="list-style-type: none"> ԱԱԱ դերերի և պատասխանատվությունների բաշխում, ԱԱԱ ռիսկերի և վտանգների նույնականացում, Տեղեկատվական հանդիպումներ, վերապատրաստում և գիտելիքների ստուգում, 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԱԱԱԱՊԿՊ մշակված և հաստատված է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<ul style="list-style-type: none"> - ԱՊԱ ընթացակարգեր և կանոնակարգեր, - Բժշկական զննում, - Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման մեխանիզմներ, - Վտանգավոր նյութերի, քիմիական նյութերի և նավթամթերքի/վառելիքի կառավարում, - Հրդեհային անվտանգություն և արտակարգ իրավիճակների արձագանքում, - Բարձր ռիսկային աշխատանքների իրականացում, - Անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործում, - Ենթակապալառուների վերահսկում, - Անվտանգության միջադեպերի հետաքննություն, - Անհամապատասխանության պատասխանատվության սահմանում և այլն: 			
Աշխատանքային և աշխատանքային պայմանների հետ կապված գործառնություններ և գործունեություններ, ներառյալ շինարարական ճամբարի և կեցության օբյեկտների կառավարումը:	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ներառել ազգային աշխատանքային օրենսդրության և ՎՇԲ ԻՊ 2-ի պահանջները Կառուցման կապալառուի պայմանագրային դրույթներում, 2) Մշակել Աշխատանքի և Աշխատանքային Պայմանների Կառավարման Պլան (շինարարությունից առնվազն մեկ ամիս առաջ), 3) Մշակել և իրականացնել Շինարարական ճամբարի Կառավարման Պլան, ներառյալ ենթապլաններ՝ ճամբարի վարքականոնի և ճամբարի կառավարման համար, որոնք 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ՎՇԲ-ի ԻՊ2 համապատասխան պահանջները ներառված են շինարարական պայմանագրում: Մշակված են Աշխատանքային և աշխատանքային պայմանների կառավարման պլանը և Շինարարական	Մ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) (1-ին կետի համար) և Կառուցման կապալառու (2-րդ և 3-րդ կետերի համար): Հ - Վերահսկող ինժեներ (2-րդ և 3-րդ կետերի համար): ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՇԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p>պետք է ներառեն աշխատողների կացարանների պահանջներ՝ համաձայն ՀՀ աշխատանքային, սակիտարական և առողջապահական նորմերի, ՎՁԵԲ ԻՊ 2-ի, ՄՖԿ/ՎՁԵԲ «Աշխատողների կացարաններ. գործընթացներ և ստանդարտներ» ուղեցույցի դրույթների, ԱՄԿ-ի Աշխատողների կեցավայրերի նկատմամբ առաջարկությունների (1961, թիվ 115), ինչպես նաև գենդերային առանձնահատկությունների,</p> <p>4) Սահմանել և պահպանել բողոքարկման մեխանիզմները, որոնք հասանելի կլինեն Ծրագրի ամբողջ աշխատուժին, ներառյալ անանուն բողոքներ ներկայացնելու հնարավորությունը:</p>		ճամբարի կառավարման պլանը:	
Աշխատողների և ազդեցության ենթակա բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցություններ:	Գենդերային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	Մշակել Գենդերային Բռնության և Ոտնձգության (ԳԲՈ) քաղաքականություն և նշանակել պատասխանատու անձանց՝ աշխատուժում և դրա սահմաններից դուրս ԳԲՈ դեպքերի կառավարման համար:.	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ազդեցության ենթակա բնակավայրերի բնակիչների և աշխատողների միջև փոխազդեցությունների հետ կապված ԳԲՈ ռիսկերի կառավարում:	Մ - (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ): Ի - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, պատահարները, արտահոսքերը և	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	<p>1) Մշակել Արտակարգ իրավիճակներին Պատրաստվածության և Արձագանքման Պլան (ԱԻՊԼԱԾ),</p> <p>2) Մշակել տեղանքին հատուկ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ընթացակարգեր այնպիսի միջադեպերի համար, ինչպիսիք են սողանքները,</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Արտակարգ արձագանքման ընթացակարգերը մշակված և հաստատված են:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
թափոնների/հեղուկների արտահոսքերը:		մեքենաների վթարները կամ վտանգավոր նյութերի արտահոսքերը: <i>Տես նաև Բաժին 8.3.5 բաժնում առաջարկված միջոցառումները</i>			
Հողային փորման աշխատանքներ, քարհանքերի շահագործում, էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլ հարակից շինարարական գործունեություններ, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ մշակութային ժառանգության վայրերի վրա՝ Ծրագրի անմիջական ազդեցության գոտուց դուրս, սակայն դրա սահմանված բուֆերային գոտում:	Ազդեցություն նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	<p>1) Շինարարական աշխատանքների մեկնարկից առաջ իրականացնել մանրամասն հնագիտական հետազոտություն, այդ թվում՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Փորձնական պեղումների անցկացում, - Ազդակիր տարածքների սահմանազատում, պաշտպանիչ պեղումների կարիք ունեցող մակերեսների և ծավալի որոշում, և անհրաժեշտության դեպքում նման պեղումների իրականացում՝ ազդակիր միավորները պահպանելու համար, - Հուշարձանները ջրամբարի ավազանից դուրս գտնվող տարածքներ տեղափոխելու հնարավորության գնահատում, - Կառուցվածքային դիմադրության գնահատում թրթռում առաջացնող գործունեության նկատմամբ, - Շինարարական աշխատանքների ընթացքում վնասը կանխելու համար հատուկ պաշտպանության միջոցառումների առաջարկում, - Ցուրաքանչյուր ճանաչված մշակութային ժառանգության վայրի համար համապատասխան պահպանման միջոցառումների առաջարկ, <p>2) Մշակել Մշակութային ժառանգության Կառավարման Պլան (ՄԺԿՊ) Ծրագրի</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Մշակութային ժառանգության պահպանության պլանները մշակված և հաստատված են, շինարարության մեկնարկից առաջ իրականացվել են մանրամասն դաշտային հնագիտական ուսումնասիրություններ, և կառուցման կապալառուի թիմում ներգրավված է որակավորված մշակութային ժառանգության մասնագետ:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ և ԿԳՄՍՆ (ՄԺԿՊ-ի համար): ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՇԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկել է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		<p>համար, որը պետք է համաձայնեցվի վերահսկող ինժեների, պատվիրատուի, բանկի և լիազորված պետական մարմնի միջև (ՄԺԿՊ-ն կարող է ներառել վերը նշված 1-ին կետում առաջարկվող միջոցառումները),</p> <p>3) Վարձել որակավորված մշակութային ժառանգության մասնագետ լիազորված հաստատությունից՝ շինարարական աշխատանքների ընթացքում ներկա գտնվելու և բոլոր շինհրապարակներում հնագիտական հսկողություն իրականացնելու, ինչպես նաև բոլոր մեղմացնող միջոցառումների իրագործմանը և պատվիրատուի/բանկին հաշվետվության մշակմանը աջակցելու համար,</p> <p>4) Կառուցման աշխատանքներից առաջ մշակել Պատահական Գտածոների Ընթացակարգ (ՊԳԸ)¹⁵ Ծրագրի համար և վերապատրաստել համապատասխան աշխատողներին այն կիրառելու համար (որպեսզի նրանք կարողանան նույնականացնել պատահական գտածոները, դադարեցնել աշխատանքները և տեղեկացնել ղեկավարությանը), պահպանել վերապատրաստման գրանցամատյանը և ներառել դրա</p>			

¹⁵Այս ընթացակարգի ձևանմուշը կարելի է գտնել ՎԶԵԲ-ի 2023 թվականի ԻՊՑ-ի ուղեցույցում հետևյալ հասցեով՝ <https://www.ebrd.com/documents/environment/guidance-note-performance-requirements-8-cultural-heritage.pdf>։ Բացի այդ, «պատահական գտածոների» վերաբերյալ կարգավորումները սահմանվում են «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» ՀՀ թիվ ՀՕ-261 (1998) օրենքով։ Մասնավորապես, օրենքի 11-րդ հոդվածի համաձայն, եթե շինարարական, գյուղատնտեսական և այլ աշխատանքների ընթացքում հայտնաբերվում է անհայտ պատմամշակութային հուշարձան/ժառանգություն, վերը նշված աշխատանքները պետք է դադարեցվեն, և տեղական ինքնակառավարման մարմինները պետք է անհապաղ տեղեկացնեն լիազորված պետական մարմնին։

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁴
		վերաբերյալ տվյալները մշտադիտարկման հաշվետվություններում, 5) Արտյոմ Մխոյանի (2009-2016) հիշատակին նվիրված խաչքարը, իր կացարանով հանդերձ, տեղափոխել հարազատների և Աստղածոր բնակավայրի վարչական ղեկավարի միջև համաձայնեցված վայր:			

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Բաժին Բ - ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՓՈԽ					
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հողահանքերի շահագործում, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ և այլն:	Մթնոլորտային օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Օգտագործել ժամանակակից շինարարական տեխնիկա՝ առնվազն Euro IV ստանդարտներին համապատասխան շարժիչներով, արտանետումների վերահսկմամբ և նվազագույն աղմուկային բնութագրերով, 2) Կատարել օգտագործվող շինարարական տեխնիկայի և տրանսպորտային միջոցների կանոնավոր տեխնիկական սպասարկում, 3) Սորուն նյութերի տեղափոխման ժամանակ մեքենաների թափքը պահել ծածկված վիճակում, 4) Բաց տարածքներում՝ ներառյալ պահեստային կույտերից և հողի բերրի շերտի պահման վայրերից, իրականացնել փոշու նվազեցմանը միտված 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Օդի, ջրի և հողի որակի մոնիթորինգի պլանը մշակված է, հաստատված է շինարարության մեկնարկից առաջ և իրականացվում է շինարարության ընթացքում: Բոլոր նախատեսված մեղմացնող միջոցառումները արդյունավետ կերպով իրականացվում են	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

¹⁶Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Ծ-շահագործում

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>աշխատանքներ՝ կիրառելով վերահսկման միջոցներ, ինչպիսիք են ծածկումներ և պատնեշների տեղադրում, ինչպես նաև խոնավության մակարդակի բարձրացում,</p> <p>5) Սահմանափակել հողային, այդ թվում փորման աշխատանքները ուժեղ քամիների ժամանակահատվածում,</p> <p>6) Շինարարական օբյեկտների և տեխնիկայի տեղակայման ժամանակ պետք է հաշվի առնել գերակշռող քամու ուղղությունները,</p> <p>7) Իրականացնել կանոնավոր ջրցան՝ ինչպես տարածքի, այնպես էլ մերձակա ճանապարհների վրա՝ հատկապես փորման և հողային աշխատանքների ընթացքում,</p> <p>8) Նվազեցնել փորման և հետլցման աշխատանքների միջև ընկած ժամանակահատվածը,</p> <p>9) Արգելել շինանյութերի և թափոնների այրումը,</p> <p>10) Համագործակցել մեղվաբույծների հետ և քարտեզագրել մեղվանոցների տեղակայման վայրերը: Եթե դրանք գտնվում են ծրագրի կողմից օգտագործվող գյուղական ճանապարհից 100 մ ավելի մոտ, օգնել մեղվաբույծներին հեռացնել մեղվանոցները ազդեցության աղբյուրից (ճանապարհներից):</p>		շինարարության ամբողջ ընթացքում:	

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Ծառերի տնկում՝ համաձայն Ծառահատման և Ծառատնկման Կառավարման Պլանի	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	Մարտունի համայնքի ղեկավարի հետ համաձայնեցված վայրերում, ցանկալի է՝ ջրամբարից ներքև, տնկել 190 ծառ՝ ժամանակի ընթացքում աստիճանաբար պատվարը տեսադաշտից թաքցնելու համար: Ապահովել երկամյա հետխնամքի ժամանակահատված, որը կարող է իրականացվել ջրամբարի շահագործման փուլում: Առաջարկվող տնկվող ծառատեսակներն են՝ - <i>Salix purpurea</i> L., - <i>Populus nigra</i> L.. <i>Տես նաև Բաժին 8.2.12-ում Ֆյորա, առաջարկվող մեղմացման միջոցառումները:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Proposed types of trees are planted.	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հողահանքերի շահագործում, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինանյութերի և թափոնների պահեստավորում և այլն:	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	1) Ջրահեռացման ուղիներ կամ արհեստական պատնեշներ՝ մշակված տարածքներից մակերեսային հոսքը շեղելու համար, 2) Հողի պատշաճ հարթեցում՝ թեքությունները կայունացնելու և ջրի հոսքը վերահսկվող ուղղությամբ ուղղորդելու նպատակով, 3) Թեքության ընդհատման սարքեր՝ երկար թեքությունները բաժանելու ավելի փոքր հատվածների՝ Էրոզիայի հավանականությունը նվազեցնելու համար, 4) Փուլային շինարարություն՝ միաժամանակյա հողի փորման աշխատանքների սահմանափակման նպատակով, 5) Հնարավորության դեպքում խուսափել հողային աշխատանքների իրականացումից	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Շինանյութերի և թափոնների պահեստավորման տարածքներում եղանակավոր տեղամասային ստուգումներ, և նստվածքների վերահսկման միջոցառումները արդյունավետ կերպով պահպանվում են՝ Ծրագրի տարածքում երկրաբանական պայմանների կայունությունը	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՉԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		անձրևային եղանակներին՝ էրոզիայի ռիսկը նվազեցնելու համար		ապահովելու համար:	
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հողահանքերի շահագործում, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ, շինակառուցման և թափոնների պահեստավորում և այլն:	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	Ջրի աղտոտում 1) Կառուցել միջանկյալ հավաքման ավազաններ՝ մակերևութային հոսք առաջացնող տարածքների և ջրային հոսանքների միջև՝ ջրի հոսքը ջրային մարմիններ ուղղորդելու և կարգավորելու նպատակով: Այս ավազանները թույլ կտան հողային մասնիկներին նստել հատակին՝ նվազեցնելով հոսքի պոտոցությունը, 2) Սահմանափակել հողային և փորման աշխատանքները Աստղածոր գետի մոտ՝ անձրևային եղանակներին, 3) Արգելել չմաքրված կեղտաջրերի արտահոսքը մակերևութային ջրեր, 4) Հնարավորության դեպքում կառուցել տեղային շրջափակող ջրահեռացման համակարգեր աշխատանքային տարածքների շուրջ (օրինակ՝ պահեստավորման և կայանման գոտիներում)՝ կախված հոսքը հավաքելու և այն մակերևութային ջրային ռեսուրսներ արտահոսումը կանխարգելելու նպատակով:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Մակերևութային ջրերի որակը պաշտպանվում է, և շինարարական աշխատանքներից առաջացող բացասական ազդեցությունները նվազեցվում են մեղմացման միջոցառումների կիրառման միջոցով:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Բուսահողի հեռացում, պահեստավորում, տեղափոխում, կրկնակի օգտագործում, բեռնման և բեռնաթափման աշխատանքներ:	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	Բուսահողի կառավարում 1) Իրականացնել բուսահողի հեռացումը, տեղափոխումը, պահեստավորումը և օգտագործումը՝ համաձայն ՀՀ կառավարության թիվ 1396-Ն և թիվ 1404-Ն որոշումների,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Բուսահողի կառավարման պլանի դրույթները իրականացվում և վերահսկվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>2) Բուսահողը պահեստավորել առանձին՝ խուսափելու համար այն այլ հողային զանգվածի հետ խառնվելու և դրա սերմերի վերականգման բնական հատկությունը պահպանելու նպատակով՝ մինչև շինարարական աշխատանքների ավարտը,</p> <p>3) Բուսահողի կույտերը տեղակայել ջրային հոսանքներից առնվազն 50 մ հեռավորության վրա՝ ջրի ֆիլտրացիոն կորուստներից խուսափելու համար,</p> <p>4) Խուսափել բուսահողի կույտերը պլանավորված հողային աշխատանքների տարածքին մոտ տեղակայելուց,</p> <p>5) Կույտերի բարձրությունը սահմանափակել առավելագույնը 3 մետրով և ապահովել, որ թեքության անկյունը չգերազանցի 25°-ը,</p> <p>6) Բուսահողի բոլոր կույտերը հստակ պիտակավորել՝ հեշտ ճանաչելիության համար,</p> <p>7) Հողի էրոզիայից խուսափելու նպատակով բուսահողի կույտերը ծածկել, սակայն այն տարածքներում, որտեղ հողի բնական վերականգնում չի արձանագրվել,</p> <p>8) Բուսահողի կույտերը ցանկապատել՝ Ծրագրի տրանսպորտային միջոցների կողմից չարտոնված մուտքից և հողի խտացումից խուսափելու համար,</p> <p>9) Պահեստավորված բուսահողը վերօգտագործել խախտված տարածքների բարեկարգման և/կամ Ծրագրի տարածքում ծառատունկի իրականացման նպատակով՝ ջրամբարի և պատնեշի շինարարության ավարտից հետո.</p>			Պ - Պատվիրատու(ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Թափոնների, շինարարական (սորուն) և վտանգավոր նյութերի, այդ թվում՝ նավթամթերքների տեղափոխում, պահեստավորում և օգտագործում, շինարարական տեխնիկայի և բեռնատարների լիցքավորում: Շինարարական հրապարակում դաշտային աշխատանքների ընթացքում սորուն նյութերի պատահական թափումներ, նավթի, վառելիքի և այլ հեղուկ քիմիական նյութերի արտահոսքեր:		<p>Վտանգավոր նյութեր</p> <ol style="list-style-type: none"> Վտանգավոր բոլոր նյութերը պահեստավորել հստակ պիտակավորված, անվտանգ և օդափոխվող տարածքներում, Վտանգավոր նյութերի տարաները պետք է հստակ պիտակավորված լինեն՝ ըստ պարունակության և վտանգավորության, Տարածքները հագեցնել արտահոսքի արձագանքման հավաքածույով և աշխատակիցներին վերապատրաստել արտակարգ իրավիճակների արձագանքման հարցում, Վտանգավոր բոլոր նյութերի համար տարածքում պահպանել նյութերի Անվտանգության Տվյալների Թերթիկներ (ՆԱՏԹ), Անհամատեղելի վտանգավոր նյութերը չպետք է պահվեն միասին, Վտանգավոր նյութերի պահեստավորման տարածքները պետք է հագեցված լինեն աչքի լվացման հավաքակաճուներով և հրդեհաշիջման միջոցներով, Օգտագործել համապատասխան անհատական պաշտպանիչ միջոցներ (ԱՊՄ): <p>Հողի աղտոտում</p> <ol style="list-style-type: none"> Փորման և հողային աշխատանքների ընթացքում առաջացած ընդհանուր 608,089 մ³ հանույթը կվերաօգտագործվի որպես ջրամբարի և պատվարի մարմնի համար հետլիցքի նյութ (Քաժին 2.6.7, Աղյուսակ 2-11): Հետևաբար, Ծրագրի 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ՎՆԿՊ-ը և ԱԿԿՊ-ը ներդրված և վերահսկվում են:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>համար հողային հանույթի տեղադրման տարածքներ անհրաժեշտ չեն լինի,</p> <p>2) Շինարարական և այլ սորուն նյութերը պահեստավորել առանձին հատկացված, ցանկապատված տարածքներում՝ անջրաթափանց ծածկով,</p> <p>3) Նավթամթերքները և քիմիական նյութերը պահել առանձին՝ հատուկ տարաներում կամ բաքերում, որոնք տեղադրված են երկրորդային պահման վայրերում կամ տակդիրների վրա (տարայի ծավալի 110%-ի չափով),</p> <p>4) Նավթամթերքների, վառելիքի և այլ քիմիական նյութերով լիցքավորումը իրականացնել միայն հատուկ պատրաստված պաշտպանիչ պատնեշների վրա,</p> <p>5) Նավթամթերքների և քիմիական նյութերի պահեստավորման տարածքները, ինչպես նաև այդ նյութերը տեղափոխող բեռնատարները հագեցնել համապատասխան արտահոսքի հավաքման հավաքածուներով,</p> <p>6) Վառելիքի, շարժիչի յուղի կամ քիմիական նյութերի պատահական արտահոսքի դեպքում անմիջապես դադարեցնել աշխատանքները: Աղտոտված հողը վերականգնել՝ հեռացնելով վնասված շերտը (որն ենթակա է վտանգավոր թափոնի կարգավիճակի) և փոխարինելով այն մաքուր հողով,</p> <p>7) Աշխատակիցներին վերապատրաստել շինարարական աշխատանքների անվտանգ իրականացման և շրջակա</p>			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		միջավայրի հետ կապված արտակարգ դեպքերին արձագանքելու ընթացակարգերի վերաբերյալ, 8) Կուտակված հողային զանգվածի կույտերի բարձրությունը չպետք է գերազանցի 3 մետրը, իսկ թեքության անկյունը՝ 25°-ը: Կույտերը կառավարել՝ երոզիայից և ջրի հոսքից խուսափելու նպատակով:			
Շինարարության փուլում թափոնների առաջացման բոլոր գործընթացներն ու գործունեությունները:	Թափոնների առաջացում և կառավարում (8.2.9)	Հիմնական 1) Վերապատրաստել թափոնների կառավարմամբ զբաղվող աշխատակիցներին՝ ԹԿՊ-ի դրույթների վերաբերյալ, 2) Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում կիրառել թափոնների կառավարման մոտեցումը (կանխարգելում, նվազեցում, վերօգտագործում, վերամշակում, վերականգնում, հեռացում), 3) Մշակել և կիրառել շինարարական աշխատանքների համար թափոնների հավաքման և մշակման ընթացակարգեր, 4) Շինհրապարակն ու շինարարական ճամբարները համալրել թափոնների առանձին հավաքման / պահեստավորման տարաներով և վայրերով, 5) Թափոնների պահեստավորման / հավաքման տարածքները կահավորել ցանկապատերով, հրդեհաշիջման սարքավորումներով, երկրորդային կուտակման տարաներով, նավթային և քիմիական նյութերի արտահոսքի մաքրման հավաքածուներով և այլն,	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ջրամբարի կառուցման փուլում թափոնների կառավարումը իրականացվում է գործող ազգային օրենսդրությամբ, թափոնների հիերարխիայի սկզբունքներին և ԼՄՓ-ի պահանջներին համապատասխան:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>6) Հեղուկ թափոնները պահեստավորել հերմետիկ փակվող, արտահոսքից պաշտպանված տարաներում,</p> <p>7) Պայմանագրեր կնքել արտոնագրված թափոնների կառավարման (վերամշակում, մշակում, հեռացում) ընկերությունների հետ՝ առաջացած թափոնները նրանց փոխանցելու նպատակով:</p> <p>Թափոնների տեղափոխում</p> <p>1) Բոլոր տեսակի թափոնները տեղափոխել համապատասխան, հերմետիկ փակվող և ծածկված բեռնատարներով՝ ճանապարհներին և շրջակա միջավայրում դրանց արտահոսքից կամ ցրումից խուսափելու նպատակով,</p> <p>2) Արգելել թափոնների տեղադրումը տեղափոխման երթուղու երկայնքով և/կամ դրանց հեռացումը չարտոնագրված վայրերում,</p> <p>3) Թափոնների առաջացման վայրից դրանց պահեստավորման և վերամշակման / հեռացման վայր տեղափոխման համար կընտրվեն նվազագույն ռիսկ պարունակող երթուղիները,</p> <p>4) Թափոնների տեղափոխմամբ զբաղվող վարորդներին հրահանգել թափոնների տեղափոխման անվտանգության կանոնների վերաբերյալ:</p> <p>Կենցաղային թափոնների կառավարում</p> <p>1) Շինհրապարակը կահավորել կենցաղային թափոնների հավաքման տարաներով / աղբամաններով,</p>			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>2) Պայմանագիր կնքել համայնքային կազմակերպության հետ՝ շինարարական և շինարարական ճամբարներից կենցաղային թափոնների կանոնավոր հեռացման համար:</p> <p>Ավելի վեր նշված միջոցառումների լրացման նպատակով՝ պարտադիր դարձնել անհատական պաշտպանիչ միջոցների (ԱՊՄ) օգտագործումը, մասնավորապես՝ թափոնների հետ աշխատող աշխատակիցների համար պաշտպանիչ հագուստի, կոշիկների, ձեռնոցների, շնչառական սարքերի / դիմակների կիրառումը:</p>			
Տարածքի մաքրում, հողային և փորման աշխատանքներ, շինարարական տեխնիկայի և ծանր բեռնատարների շահագործում, հողահանքերի շահագործում, բեռնման-բեռնաթափման աշխատանքներ և այլն:	Աղմուկի և թրթռման ազդեցությունը (8.2.10)	<p>1) Բոլոր դիզելային շարժիչով աշխատող տրանսպորտային միջոցներն ու սարքավորումները (օրինակ՝ գեներատորներ և օդային կոմպրեսորներ) պահել բարձր տեխնիկական վիճակում: Սա մասնավորապես ներառում է մուտքային և արտանետման ձայնամեղմիչների պարբերական ստուգումն ու անհրաժեշտության դեպքում՝ փոխարինումը,</p> <p>2) Պարբերաբար օգտագործվող տեխնիկական / տրանսպորտային միջոցները պետք է անջատվեն կամ աշխատեն նվազեցված հզորությամբ՝ երբ դրանք չեն աշխատում,</p> <p>3) Հնարավորության դեպքում՝ պարփակել աղմուկ առաջացնող սարքավորումները, սահմանափակել դրանց անընդհատ աշխատանքը, խուսափել աղմուկ առաջացնող սարքավորումների միաժամանակյա շահագործումից,</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Շինարարական աշխատանքներից առաջացող աղմուկի և վիբրացիայի ազդեցությունները արդյունավետ կերպով վերահսկվում են՝ թույլատրելի մակարդակների գերազանցումը կանխելու և հարակից ընկալիչների վրա անհանգստությունը նվազեցնելու համար:	Ի - Կառուցման կապալառու Վ - Վերահսկող ինժեներ Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		<p>4) Խուսափել տեխնիկայի անհարկի դանդաղ ընթացքից (դատարկ աշխատեցումից),</p> <p>5) Նվազեցնել սարքավորումների հետընթաց շարժի անհրաժեշտությունը՝ նվազեցնելու համար հետընթացի ազդանշանային ձայների հաճախականությունը,</p> <p>6) Խուսափել շինարարական տեխնիկայի անհարկի ազդանշաններից (ձայնային ազդանշան),</p> <p>7) Սահմանափակել բեռնատարների արագությունը՝ համայնքային ճանապարհներով երթևեկելիս չգերազանցելով 40 կմ/ժ,</p> <p>8) Աստղածոր և Չոլաքար բնակավայրերին տեղեկացնել շինարարական աշխատանքների ժամանակացույցի և տևողության մասին, հատկապես այն դեպքերում, երբ ակնկալվում է բարձր աղմուկ, ինչպես նաև պայթեցման աշխատանքներից առաջ,</p> <p>9) Ծանր բեռնատարների շարժը համայնքային ճանապարհներով բնակելի տարածքների մոտ արգելվում է ժամը 22:00-ից մինչև 06:00-ն ընկած ժամանակահատվածում:</p> <p>Բացի վերը նշված միջոցառություններից:</p> <p>1) Ապահովել անհատական պաշտպանիչ միջոցների պարտադիր օգտագործումը, հատկապես այն սարքավորումների, որոնք կարող են ականջում աղմուկի մակարդակը նվազեցնել մինչև ընդունելի սահմաններ,</p> <p>2) Ապահովել, որ տեղային վիճակագրության ազդեցության ենթարկվող բոլոր աշխատողները տրամադրվեն</p>		վիճակագրության մոնիթորինգի պլանը:	

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		համապատասխան ԱՊՄ-ներով և օգտագործել դրանք, 3) «Աղմկոտ» աշխատանքներում ներգրավված աշխատակիցներին տրամադրել լրացուցիչ 15 րոպեանոց ընդմիջում յուրաքանչյուր 2 ժամը մեկ:			
Շինանյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում:	Ազդեցությունը երթևեկության վրա (8.2.11)	1) Կառուցել մոտեցման/մուտքի ճանապարհները՝ համաձայն Ծրագրի նախագծային փաստաթղթում նախատեսվածի, 2) Իրականացնել երթևեկության Կառավարման Պլանը, 3) Ծանր տեխնիկայի վարորդներին վերապատրաստել երթևեկության կառավարման ծրագրի հիմնական պահանջների վերաբերյալ, 4) Տեղեկացնել տեղի բնակիչներին սպասվող շինարարական երթևեկության ազդեցությունների մասին՝ շինարարության մեկնարկից առնվազն երկու շաբաթ առաջ, 5) Ծրագրի մեքենաների կողմից օգտագործվող ճանապարհները հագեցնել համապատասխան ճանապարհային անվտանգության նշաններով և պաստառներով 6) Անհրաժեշտության դեպքում ապահովել լրացուցիչ անցումներ անասունների համար: Տես նաև <i>Բաժին 8.3.2-ում և 8.5.2-ում</i> առաջարկված մեղմացման միջոցառումները:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Տրանսպորտային ռիսկերը նվազեցվում են ԵԿՊ-ի արդյունավետ իրականացման, վարորդների վերապատրաստման ծրագրերի, Ծրագրի ճանապարհների երկայնքով հստակ անվտանգության նշանների և իրազեկման պաստառների տեղադրման միջոցով և այլն:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նախքան շինարարության փուլում իրականացնել ԿՄՊ՝ ներառելով նախաշինարարական, շինարարական և	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	ԿՄՊ-ը արդյունավետ կերպով	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառուն՝ որակավորված

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		շահագործման փուլերի մեղմացման միջոցառումները: ԿՄՊ-ը պետք է սահմանի և ուղեցույց տա այնպիսի բաղադրիչների համար, ինչպիսիք են ԿԿՊ-ն (ներառյալ մոնիթորինգը) և Գետային կենսամիջավայրերի կառուցման պլանը: Ստորև ներկայացված մեղմացման և/կամ կառավարման միջոցառումները պետք է ներառվեն ԿՄՊ-ում	պայմանագրի շրջանակներում:	իրականացվում է: Կենսաբազմազանությանը վերաբերող այլ պլաններ մշակվում և իրականացվում են շինարարության փուլում:	կենսաբազմազանության փորձագետի աջակցությամբ: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսականություն Տնկել 190 ¹⁷ ծառ և ապահովել դրանց հետագա խնամքը երկու տարվա ընթացքում (հետագա խնամքը կարող է իրականացվել ջրամբարի շահագործման փուլում): Տնկման ենթակա առաջարկվող տեսակները ¹⁸ ներառում են՝ - <i>Salix purpurea</i> L. - <i>Populus nigra</i> L. Տես նաև Բաժին 8.2.5 -ում առաջարկվող մեղմացման միջոցառումները:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Տնկվել և պահպանվում է 190 ծառ:	ՄԼԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ: Կառուցման կապալառուի աշխատողների վարքագիծը:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանական աշխարհ 1) Նախատեսել և սկսել շինարարական աշխատանքները (ներառյալ ծառերի հատումը) Ծրագրի տարածքի մի եզրից շարժվելով դեպի հովիտը: Այս մոտեցումը թույլ կտա կենդանիներին հեռանալ, 2) Շինարարական աշխատանքները սկսել բազմազան սեզոնից առաջ կամ հետո՝ ապրիլից առաջ կամ օգոստոսից հետո: Սա	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Կենդանական աշխարհի տեսակների պահպանման համար պահանջվող միջոցառումները իրականացվում են:	ՄԼԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

¹⁷Ազգային ՇՄԱԳ ուսումնասիրության շրջանակներում կատարված հաշվարկների համաձայն՝ այս ծառերը պետք է տնկվեն որպես փոխհատուցող միջոց: Օգտագործվել է 1:5 հարաբերակցություն:Տնկվող ծառերի քանակը կազմում է $38 \times 5 = 190$:¹⁸Առաջարկվել է ազգային ՇՄԱԳ ուսումնասիրության արդյունքում

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		կապշտպանի կենդանիների կյանքը, այդ թվում՝ ծագերի, 3) Հսկել կառուցման կապալառուի ընկերության աշխատողների կողմից վարքագծի կանոնագրի պահպանումը՝ կանխելու համար որսագողությունը, 4) Մշակել վարքագծի կանոնագիր ջրամբարի շահագործող անձնակազմի համար՝ որսագողությունը կանխելու նպատակով:			
Տարածքի մաքրում և բուսական ծածկույթի հեռացում: Հողային և փորման աշխատանքներ:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենդանիներ 1) Մինչև ջրամբարի կառուցման մեկնարկը, հետազոտել շինարարության տարածքը և բռնել հայտնաբերված մողեսներին ու օձերին (եթե դրանք հայտնաբերվել են նախկինում՝ հայկական տափաստանային իժ) և տեղափոխել դրանք նախաշինարարական փուլում որոշված անվտանգ կենսամիջավայրեր, 2) Մինչև ջրամբարը լցնելը, հետազոտել տարածքը և բռնել որքան հնարավոր է շատ անհատներ, այդ թվում՝ օձեր ու մողեսներ, և տեղափոխել դրանք նախաշինարարական փուլում որոշված և/կամ կազմակերպված անվտանգ կենսամիջավայրեր, 3) Ջրամբարը լցնելուց առաջ ստուգել գորշուկի և այլ կենդանիների քարտեզագրված բնակելի բները: Եթե որևէ անհատ մնացել է, բռնել նրանց և տեղափոխել անվտանգ կենսամիջավայրեր:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառուն՝ որակավորված կենսաբազմազանության փորձագետի աջակցությամբ: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Թռչնատեսակների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Թռչուններ Վերականգնված խոտածածկ տարածքների պահպանում:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Անողնաշարավորների պահպանություն	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Անողնաշարավորներ Վերականգնված կենսամիջավայրերի պահպանություն:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	ՄԱԻ - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում պատահարներ և միջադեպեր	Հանրային օբյեկտների և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցություններ (8.3.2)	1) Մշակել Երթևեկության Կառավարման Պլան (ԵԿՊ), որը նպատակ ունի նվազագույնի հասցնել տարածաշրջանային և տեղական ճանապարհային ենթակառուցվածքների վրա ճնշումը և հնարավորինս խուսափել զգայուն կլանիչներից, <i>ԵԿՊ-ը պետք է ներառի նաև Բաժիններ 8.2.11, 8.3.5 և 8.5.2-ում ներառված միջոցառումները:</i> 2) Պարտավորեցնել կառուցման կապալառուին բժշկական կետ հիմնել աշխատանքային կացարաններից առնվազն մեկում: 3) Հաշվի առնել շինհրապարակում շտապօգնության մեքենա ունենալու անհրաժեշտությունը կամ պայմանագիր կնքել Մարտունու բժշկական կենտրոնի հետ՝ կապալառուի աշխատողների համար	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԵԿՊ-ն արդյունավետորեն իրականացվում է: Կեցության ճամբարում ստեղծված է բժշկական կետ: Կառուցման կապալառուի և բժշկական կենտրոնի միջև կնքված է համաձայնագիր:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		բժշկական ծառայությունների անհրաժեշտության դեպքում շտապ օգնության ցուցաբերումն ապահովելու համար: Սա պետք է հաշվի առնի շտապօգնության արձագանքման 12-15 րոպեանոց ժամանակը:			
Շահառուների ներգրավման գործընթաց, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների ընթացքում աշխատակիցների հավաքագրում և վարձատրություն:	Ազդեցություն խոցելի խմբերի վրա (8.3.4)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Իրագործել ՇՆՊ-ը ապահովելու համար, որ Ծրագրի և դրա հնարավորությունների մասին տեղեկատվությունը լայնորեն հասանելի լինի և հաղորդվի խոցելի, այդ թվում՝ կանանց գլխավորությամբ և գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող տարեց, ինչպես նաև աղքատության գծից ցածր գտնվող տնային տնտեսություններին, 2) Հաշվի առնել խոցելի խմբերի հատուկ կարիքները՝ ՏՇ/ՏՊ և Ծրագրի բողոքարկման մեխանիզմի մշակման ժամանակ, 3) Ծրագրի շինարարության փուլում պետք է ապահովվեն տղամարդկանց և կանանց համար հավասար զբաղվածության և վճարման հնարավորություններ: 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրի ՇՆՊ արդյունավետորեն իրականացվում է: Շահագրգիռ կողմերի խոցելի խմբերի հետ ներառական ներգրավում, արդարացի հավաքագրում և արդար վարձատրություն շինարարության ընթացքում:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, պատահարները, արտահոսքերը և թափումները:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	Մշակել և իրականացնել արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և արձագանքման պլան (ԱԻՊԱՊ) <i>Տես նաև Բաժին 8.4 -ում առաջարկվող միջոցառումները:</i>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	ԱԻՊԱՊ-ը արդյունավետ կերպով իրականացվում է:	Մ - Կառուցման կապալառու: Հ - Վերահսկող ինժեներ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում	Աշխատանքի անվտանգության վրա	<ol style="list-style-type: none"> 1) Իրականացնել ԱՎԱԱՊԿՊ դրույթները, 2) Կատարել շինհրապարակի կանոնավոր աուդիտներ՝ կապալառուների ԱՎԱԱՊ 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի	ԱՎԱԱՊ և ՄԼԳ-ի պահանջներին՝ աշխատանքի	Ի - Կառուցման կապալառու:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
իրականացվող բոլոր գործընթացները և գործողությունները:	ազդեցություններ (8.3.6)	ցուցանիշների մշտադիտարկման նպատակով.	պայմանագրի շրջանակներում:	առողջության և անվտանգության (OHS) վերաբերյալ:	Վ - Վերահսկող ինժեներներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների հետ կապված գործառնություններ և գործունեություններ, ներառյալ շինարարական ճամբարի և կեցության օբյեկտների կառավարումը:	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված ազդեցություններ (8.3.7)	Սահմանել և պահպանել բողոքարկման մեխանիզմները, որոնք հասանելի կլինեն Ծրագրի ամբողջ աշխատուժին, ներառյալ անսնունդ բողոքներ ներկայացնելու հնարավորությունը:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Գործող ազգային օրենսդրության, ՎՁԵԲ ԻՊ2-ի և ԼՄՓ-ի պահանջներին համապատասխանություն՝ աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:
Աշխատողների և ազդեցության ենթակա բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցություններ:	Գեոդեզիային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	1) Իրականացնել ԳԲՈ քաղաքականություն, 2) Կազմակերպել պարտադիր և պարբերական ուսուցումներ աշխատողների համար՝ բնակավայրերում օրինական վարքագծի պահանջների, վարքականոնի և ԳԲՈ քաղաքականության վերաբերյալ, ինչպես նաև դրանց անհամապատասխանության հետևանքների մասին, 3) Պահպանել բողոքարկման մեխանիզմը, որը ներառում է ԳԲՈ վերաբերյալ հատուկ մանդատ, 4) Կազմակերպել տեղեկատվական և իրազեկման արշավներ համայնքի անդամների, հատկապես կանանց և աղջիկների համար, 5) Համայնքներին տրամադրել տեղեկատվություն այն մասին, թե ինչպես	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Բոլոր աշխատողները ստանում են պարտադիր ներածական և պարբերական վերապատրաստում՝ վարքագծի կանոնների, ԳԲՈ քաղաքականության և տեղական համայնքում ակնկալվող վարքագծի վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
Արտակարգ իրավիճակներ, ինչպիսիք են սողանքները, երկրաշարժերը, պատահարները, արտահոսքերը և թափվածքները:	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	<p>կարելի է օգտագործել բողոքների մեխանիզմը՝ ԳԲՈ խնդիրների մասին հաղորդելու:</p> <p>1) Մշակել Արտակարգ իրավիճակներին Պատրաստվածության և Արձագանքման Պլան (ԱԻՊԱԱԾ),</p> <p>2) Մշակել տեղանքին հատուկ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ընթացակարգեր այնպիսի միջադեպերի համար, ինչպիսիք են սողանքները, մեքենաների վթարները կամ վտանգավոր նյութերի արտահոսքերը,</p> <p>3) Հրդեհաշիջման սարքավորումները և առաջին բուժօգնության պարագաները պետք է հասանելի լինեն և պահպանվեն բոլոր շինհրապարակներում և առաքող մեքենաներում: Ընտրված աշխատողները պետք է վերապատրաստվեն դրանց օգտագործման վերաբերյալ:</p> <p><i>Տես նաև Բաժին 8.3.5 բաժնում առաջարկված միջոցառումները:</i></p> <p>1) Կատարել պատվարի ամբողջականության ռիսկի գնահատում,</p> <p>2) Պատվարի ամբողջականության ռիսկի գնահատման և ջրհեղեղի անվտանգության ստուգման ավարտից հետո դիտարկել վաղ նախազգուշացման համակարգի և տեղական համայնքներում կյանք փրկող սարքավորումների ապահովման անհրաժեշտությունը՝ պարբերաբար սպասարկման և արտակարգ</p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	<p>Բոլոր շինհրապարակները հագեցած են համապատասխան հրդեհաշիջման սարքավորումներով : Չգուշացման համակարգերն ու սարքավորումները պատշաճ կերպով տեղադրված, սպասարկվող և անհրաժեշտության դեպքում գործող են:</p> <p>Հրդեհաշիջման և հրդեհաշիջման համակարգերը արդյունավետորեն ներդրված են:</p> <p>Պատվարի ամբողջականության և ռիսկի գնահատումը կատարված է՝ պատվարի ռիսկը գնահատված է և նախազգուշական համակարգերը և սարքերը</p>	<p>Ի - Կառուցման կապալառու:</p> <p>Վ - Վերահսկող ինժեներ:</p> <p>Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:</p> <p>Ի - Կառուցման կապալառու:</p> <p>Վ - Վերահսկող ինժեներ:</p> <p>Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎՁԵԲ:</p>

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁶
		իրավիճակներում տարիանման վարժանքների պահանջով, 3) Մշակել երթևեկության և մուտքի կառավարման պլաններ՝ աշխատողների և տեղի բնակիչների համար վթարների ռիսկերը նվազեցնելու համար:		պլանավորված և տեղում են:	
Հողային աշխատանքներ, փորման աշխատանքներ, հողահանքերի շահագործում, էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլն:	Ազդեցությունն ունի նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	1) Իրագործել ՄԺԿՊ, 2) Իրագործել ՊԳԸ, 3) Պարբերաբար հրահանգավորել պատմամշակութային ժառանգության մեղմացմանը ներգրավված աշխատողներին:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում	Համապատասխան աշխատակիցները պատշաճ կերպով վերապատրաստված են և իրազեկված են մշակութային ժառանգության պահպանության պլանի դրույթների և պահանջների վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:
Ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի ավանդական և մշակութային ինքնությունը ներկայացնող ծեսեր, արարողություններ և տոնակատարություններ:	Ազդեցություն ունի նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.2)	Տարածել Երթևեկության Կառավարման Պլանի դրույթները Աստղածոր և Չոլաքար գյուղերի բնակչության շրջանում՝ նրանց աջակցելու Սուրբ Ծննդյան, Նոր տարվա, Չատկի, Տրնդեզի, հարսանեկան և այլ տոնակատարությունների պլանավորման և լրացուցիչ անհարմարություններից խուսափելու համար:	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Ծրագրից ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի բնակիչները տեղեկացված և իրազեկված են ԵԿՊ դրույթների և հնարավոր անհանգստությունները նվազեցնող միջոցառումների վերաբերյալ:	Ի - Կառուցման կապալառու: Վ - Վերահսկող ինժեներ: Պ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ), ՎԶԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
Բաժին Գ - ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ (ՄՊԱՍԱՐԿՄԱՆ) ՓՈԽ					
Ջրամբարի մարմնի, պատվարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների պարբերական սպասարկում:	Մթնոլորտային օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	<ol style="list-style-type: none"> Օգտագործել ժամանակակից շինարարական տեխնիկա՝ առնվազն Euro IV ստանդարտներին համապատասխան շարժիչներով, արտանետումների վերահսկման համակարգերով և ցածր աղմուկային բնութագրերով, Կատարել շինարարական տեխնիկայի կանոնավոր տեխնիկական սպասարկում, Եթե սպասարկման ծառայությունները պատվիրակվում են երրորդ կողմի, կապալառուները պետք է օգտագործեն ժամանակակից, լավ պահպանված տեխնիկա, որը համապատասխանում է բոլոր կիրառելի տեխնիկական պահանջներին. 	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի պայմանագրի շրջանակներում:	Օգտագործվում են միայն ժամանակակից և լավ պահպանված շինարարական տեխնիկա:	Ի - Օպերատոր («Ջրար» ՓԲԸ) կամ ներգրավված կապալառու: Վ - ՀՀԶԿ, ԾԻԳ: Պ - Պետական տեսչական մարմին:
Տեխնիկական և սպասարկման միջոցառումներ, որոնք կարող են ներառվել Ծրագրի Նախագծային փաստաթղթերում:	Մթնոլորտային օդի որակի վրա ազդեցությունը (8.2.4)	Հետևյալ ծախսարդյունավետ և տեխնիկապես իրագործելի միջոցառումները պետք է ներառվեն մրցութային փաստաթղթերում, Նախագծային փաստաթղթերում, ինչպես նաև ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլաններում: <ol style="list-style-type: none"> Դիտարկել ջրի աերացիոն համակարգերի կիրառումը՝ թթվածնով հարստացման և անաերոբ 	Կարող է ներառվել վարկային համաձայնագրում, եթե դա գնահատվում է որպես համապատասխան տվյալ Ծրագրի համար:	Նախատեսված սարքավորումները տեղադրված են և շահագործվում են, իրականացվում են տարածքի մաքրման և մշակման միջոցառումներ:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու: Շ – Օպերատոր: Վ – ՀՀԶԿ:

¹⁹Մ-մշակում, Ի-իրականացում, Հ-հաստատում, Վ-վերահսկում, Մ-մշտադիտարկում, Շ-շահագործում

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>մեթանի արտադրության նվազեցման նպատակով</p> <p>2) Տեղադրել մակերեսային աերատորներ կամ ցրված օդային համակարգեր՝ թթվածնի մակարդակը բարձրացնելու համար</p> <p>3) Հեռացնել քայքայվող բուսական մնացորդները, մշակաբույսերի մնացորդները կամ աղբը՝ ջրամբարից և մուտքային հոսքերից</p> <p>4) Պահել ջրամբարի ափերը և մուտքային ջրանցքները մաքուր՝ օրգանական բեռնվածությունը նվազեցնելու նպատակով</p> <p>5) Ստեղծել բուսածածկ բուժերային գոտիներ՝ սննդանյութերի կլանման համար՝ մինչև դրանց հասնելը ջրամբարին.</p>			
Ծառերի տնկում՝ համաձայն Ծառահատման և Ծառատնկման Կառավարման Պլանի	Ազդեցությունը լանդշաֆտի և տեսողական միջավայրի վրա (8.2.5)	<p>Ապահովել տնկված ծառերի պահպանման և խնամքի իրականացումը երկու տարվա ընթացքում:</p> <p><i>Ժամանակի ընթացքում ջրամբարի շուրջ բնական վերականգնումը և բուսականության աճը կարող են մեղմել տեսողական ազդեցությունը և նպաստել տարածքի ներդաշնակ ինտեգրմանը շրջակա լանդշաֆտի մեջ:</i></p> <p><i>Եթե ջրամբարը լավ ինտեգրվի բնական լանդշաֆտի հետ, այն կարող է դրականորեն ազդել տարածքի ընդհանուր տեսողական պատկերի վրա:</i></p>	Ծրագրի Կառուցման կապալառուի:պայմ անագրի շրջանակներում	Ծառատնկման համար հատկացված տարածքը ծածկված է ծառատեսակներով:	Ի — Կառուցման կապալառույի կողմից ներգրավված մասնագիտացված ընկերություն: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ազդակիր համայնք:

ԶՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
Աստղածորի ջրամբարի սպասարկման գոտում գյուղատնտեսական հողերի պլանավորում, նախագծում և մշակում		Խորհրդակցել ազդակիր բնակավայրերի ղեկավարների և հողատերերի հետ, ովքեր Ծրագրի իրականացման արդյունքում կստանան ոռոգման ջրի հասանելիություն, ժամանակակից մշակության և ոռոգման տեխնոլոգիաների վրա հիմնված պտղատու այգիներ հիմնելու և ցորենի ու բանջարեղենի մշակության նախագծային լուծումների վերաբերյալ: <i>Սա կարող է օրգանականորեն զարգացած մշակութային լանդշաֆտը, որը բնութագրվում է ավանդական մշակաբույսերի դաշտերով և պտղատու այգիներով, վերափոխել նախագծված մշակութային լանդշաֆտի:</i>	-	Աստղածոր, Չոլաքար, Վաղաշեն և Մարտունի բնակավայրերի մի մասի հողատերերն ու հողօգտագործողները իրենց գյուղատնտեսական հողամասերը մշակում են՝ կիրառելով ժամանակակից, ջրախնայող և կայուն գյուղատնտեսական ու ոռոգման մեթոդներ:	Ի - Մարտունու համայնքապետարան ՀՀԶԿ, ԾԻԳ -ի աջակցությամբ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Զրամբարի շահագործման սկզբնական տարիներին ջրի ներթափանցման հետևանքով ջրամբարի ամբողջ պարագծով ավամերձ Էրոզիա:	Ազդեցությունը երկրաբանության վրա (8.2.6)	<i>Եթե դա տեխնիկապես և տնտեսական առումով իրագործելի է, իրականացնել հետևյալ գործողություններից բոլորը կամ դրանց մի մասը</i> 1) Կենսաինժեներական / Բուսական միջոցառումներ - Տեղական խոտաբույսերի, թփերի և ծառերի տնկում՝ հողը արմատային համակարգերի միջոցով կայունացնելու և Էրոզիան նվազեցնելու նպատակով, - Կենսաքայքայվող կամ սինթետիկ ծածկույթների օգտագործում, որոնք նպաստում են բուսականության աճին՝ միաժամանակ կանխելով հողի սկզբնական կորուստը:	Կարող է ներառվել վարկային համաձայնագրում, եթե դա գնահատվում է որպես համապատասխան տվյալ Ծրագրի համար:	Ավամերձ Էրոզիայի վերահսկման համար առաջարկված մեղմացնող միջոցառումները արդյունավետ կերպով իրականացվում են:	Ի - Մասնագիտացված կապալառու: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>2) Ափամերձ կայունացման միջոցառումներ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մեծ և դիմացկուն քարերի շերտերի տեղադրում խոցելի ափամերձ հատվածներում՝ ալիքային էներգիան ցրելու և էրոզիան կանխելու նպատակով, - Թեք կառուցվածքների տեղադրում ափերին՝ ներհոսող ջրի էներգիան կլանելու և շեղելու համար <p>3) Ջրամբարի շահագործման կառավարում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ջրամբարի աստիճանաբար լցում՝ ափամերձ հողերի կայունացման և հանկարծակի հագեցվածությունից խուսափելու նպատակով, - Շահագործման առաջին տարիներին խուսափել ջրի մակարդակի մեծ և արագ տատանումներից՝ նոր ափամերձ գոտիների ապակայունացումից զերծ մնալու համար <p>4) Էրոզիայի մշտադիտարկում և հարմարվողական կառավարում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Կանոնավոր մոնիթորինգ՝ անօդաչու թռչող սարքերի, տեղագրական չափումների կամ արբանյակային պատկերների միջոցով՝ էրոզիայի վաղ նշանները հայտնաբերելու և մեղմացման միջոցառումների արդյունավետությունը գնահատելու համար, 			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<ul style="list-style-type: none"> - Հարմարվող կառավարման պլաններ՝ մշտադիտարկման արդյունքների հիման վրա հողապատկերների պաշտպանության միջոցառումների վերանայման և կատարելագործման համար, - Էրոզիայի նկատմամբ զգայուն գոտիների սահմանում՝ բարձր ռիսկային հատվածների նույնականացում և այնտեղ ավելի խիստ պաշտպանական կամ ինժեներական միջոցառումների կիրառում: 			
Ջրի աղտոտում	Ազդեցություն ջրային ռեսուրսների վրա (8.2.7)	<ol style="list-style-type: none"> 1) Նվազեցնել Աստղածոր գետ թափվող հնարավոր անձրևաջրերի և գյուղատնտեսական մակերևութային հոսքերը, 2) Բացառել ջրամբար թափվող կենցաղային կամ արդյունաբերական գործունեությունից առաջացած արտահոսքերը: 	-	Կեղտաջրերի մուտքը ջրամբար նվազեցված կամ բացառված է:	ԻևՇ - Օպերատոր՝ ՋՕԸ և ագրակիր համայնքի հետ միասին: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Ոռոգման ջրի մատակարարում վերջնական շահառուներին		<p>Նախաշինարարության փուլ - Հիդրոլոգիական ռեժիմ</p> <p>Մշակել ոռոգման ջրի և Էկոլոգիական թողքերի կառավարման պլան՝ նպատակ ունենալով՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ապահովել ոռոգման ջրի հուսալի և արդյունավետ մատակարարում գյուղատնտեսական տարածքներ, - Պահպանել նվազագույն Էկոլոգիական թողքեր՝ ջրամբարից ներքև գտնվող ջրային և ափամերձ 	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ոռոգման ջուրը մատակարարվում է օգտվողների այնպես, որ ապահովվի նվազագույն Էկոլոգիական թողքի պահպանումը:	ԻևՇ - Օպերատոր: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>Էկոհամակարգերի առողջությունը պահպանելու համար,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Կանխել ջրային ռեսուրսների գերշահագործումը և որակի վատթարացումը, - Համապատասխանել ջրօգտագործման ազգային կանոնակարգերին և բնապահպանական չափանիշներին: <p>Շահագործման փուլ - Հիդրոլոգիական ռեժիմ</p> <p>1) Տարեկան վերանայել ոռոգման ջրի և Էկոլոգիական թողքերի բացթողումների կառավարման պլանը կամ՝ խոշոր հիդրոլոգիական իրադարձություններից հետո՝ նոր տվյալները, կարգավորող փոփոխությունները և գործնական փորձը ներառելու նպատակով,</p> <p>2) Ջրամբարի ցածր մակարդակի կամ ծայրահեղ երաշտային պայմանների դեպքում կիրառել առաջնահերթության արձանագրություն, որը ապահովում է Էկոլոգիական թողքերի պաշտպանությունը՝ մինչև նախապես սահմանված նվազագույն շեմը, նախքան ջրի բաշխումը ոռոգման նպատակով:</p>			

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		Նախաշահագործման փուլ - Ջրի կորուստներ Մշակել ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլան: Շահագործման փուլ - Ջրի կորուստներ Իրականացնել ջրամբարի օժանդակ ենթակառուցվածքների տեխնիկական սպասարկում՝ վթարներն ու խափանումները կանխելու նպատակով՝ համաձայն ջրամբարի սպասարկման պլանի:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Շահագործման փուլի համար ջրամբարի շահագործման և սպասարկման պլանը մշակված է և իրականացվում է:	ԻևՇ - Օպերատոր: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Ջրամբարի մարմնի, պատվարի և օժանդակ ենթակառուցվածքների կանոնավոր սպասարկում	Ազդեցությունը հողային ռեսուրսների վրա (8.2.8)	Գործող ջրամբարների պահպանման աշխատանքները պատվիրակել կապալառուներին, որոնք հազեցած են ժամանակակից և տեխնիկապես սպասարկված սարքավորումներով:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Օգտագործվում են միայն ժամանակակից և սպասարկված շինարարական մեքենաներ:	ԻևՇ - Օպերատոր կամ վարձված կապալառու: Վ - ՀՀԶԿ: Պ - Պետական հսկողության մարմին:
Շահագործման և պահպանման աշխատանքների ընթացքում թափոնների առաջացման բոլոր գործընթացներն ու գործունեությունները:	Թափոնների առաջացում և կառավարում (8.2.9)	1) Ստանալ ջրամբարների շահագործման հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները և նորմատիվ փաստաթղթերը՝ համաձայն տեղական թափոնների կառավարման օրենսդրության (կարող է իրականացվել կորպորատիվ մակարդակով), 2) Մշակել և գործարկել ջրամբարի շահագործման և պահպանման համար Թափոնների Կառավարման Պլան (կարող է իրականացվել կորպորատիվ մակարդակով),	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ջրամբարի շահագործման փուլում թափոնների կառավարումը իրականացվում է գործող ազգային օրենսդրությանը, թափոնների հիերարխիայի սկզբունքներին և ՄԼԳ-ի պահանջներին համապատասխան:	Մ,ԻևՇ - Օպերատոր: Վ - ՀՀԶԿ: Պ - Պետական հսկողության մարմին:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>3) Կիրառել թափոնների կառավարման հիերարխիայի մոտեցումը (կանխարգելում, նվազեցում, վերօգտագործում, վերամշակում, վերականգնում, հեռացում)՝ առաջացած թափոնների համար,</p> <p>4) Տարածքը կահավորել թափոնների հավաքման և պահեստավորման տարաներով և վայրերով,</p> <p>5) Պայմանագրեր կնքել թափոնների հետ գործածության (վերամշակում, մշակում, հեռացում) լիցենզավորված ընկերությունների հետ՝ առաջացած թափոնները նրանց հանձնելու համար,</p> <p>6) Պայմանագիր կնքել համայնքային կազմակերպության հետ՝ ջրամբարի տարածքից կենցաղային թափոնների կանոնավոր հեռացման համար:</p>			
Բուսատեսակների և կենսամիջավայրերի պահպանություն:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>Կենսամիջավայրեր</p> <p>1) Իրականացնել Գետային կենսամիջավայրերի Կառուցման Պլանը՝ կառուցելով և պահպանելով ջրամբարի ափամերձ հատվածներում հետևյալ կենսամիջավայրը (ԱԿՀ)՝ C3.2 Water fringing reedbeds and tall helophytes other than canes,</p> <p>2) Իրականացնել Փոխհատուցման ծրագիրը՝ պահպանելու համար հետևյալ երեք առաջնահերթ կենսամիջավայրերը՝</p>	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Առաջարկված բոլոր մեղմացման միջոցառումները արդյունավետ կերպով իրականացվում են:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն՝ ՀՀԶԿ/ԾԻԳ-ի միջոցով: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		C2.27 Mesotrophic vegetation of fast-flowing streams, C3.55 Sparsely vegetated river gravel banks, C3.62 Unvegetated river gravel banks.			
Բուսատեսակների և կենսամիջավայրերի պահպանություն:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Բուսականություն Կառուցել և պահպանել գետային կենսամիջավայրը ջրամբարի ափերի երկայնքով՝ հիմնվելով տեղական բուսատեսակների վրա:	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Գետային կենսամիջավայրերը կառուցվում և պահպանվում են:	ՄԼԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Օպերատորի աշխատողների վարքագիծը:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Կենդանական աշխարհ Հսկել ջրամբարի օպերատորի կողմից աշխատողների վարքագծի կանոնագրքի պահպանումը՝ շահագործման ընթացքում որսագողությունը կանխելու համար:	-	Մշակված է օպերատորի աշխատողների վարքականոնը: Ծրագրի ազդեցությունը կենդանական տեսակների վրա նվազեցվում և/կամ մեղմացվում է:	ՄԼԻ - Մասնագիտացված կազմակերպություն: ՎԼՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Բուսական, կենդանական աշխարհի և կենսամիջավայրերի պահպանություն:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	Նստակյաց կենդանիներ 1) Ներդնել կամ աջակցել կայուն արածեցման մեթոդներին նախատեսվող ջրամբարի շրջակա տարածքներում, քանի որ կենսամիջավայրերի որակի բարելավումը կարող է ապահովել սողունների համար ավելի բազմազան սննդային մատակարարում, այդպիսով նպաստելով օձերի և մողեսների	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը նստակյաց կենդանիների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	Ի - Մասնագիտացված ընկերություն: ՎԼԻ - ազդեցության ենթարկված համայնքի ղեկավարություն՝ ՀՀԶԿ, ԾԻԳ-ի կողմից տրամադրվող վերապատրաստման աջակցությամբ:

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>տեսակների պոպուլյացիայի խտության աճին,</p> <p>2) Պահպանել ժայռոտ կենսամիջավայրերը, որոնք օձերի և մողեսների տեղափոխման բնակավայրեր են ջրածածկ տարածքի մոտակայքում:</p> <p><u>Նախնական քանակական գնահատում</u></p> <p>Ժայռոտ կենսամիջավայրերի կառուցման և պահպանման համար պիտանի տարածքը ջրամբարի բուժերային/պաշտպանական գոտում կազմում է մոտ 4 հա:</p> <p>ԿՄՊ-ում պետք է մշակվեն կենսամիջավայրերի կառուցման և պահպանման առաջարկներ, ներառյալ բազմապատկիչները:</p>			
Թռչնատեսակների պահպանություն:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>Թռչուններ</p> <p>1) Աստղածոր գյուղում ներդնել/աջակցել կայուն արածեցման մեթոդներին՝ խոտհարքային միջավայրի որակը բարելավելու, անողնաշարավորների քանակը և բազմազանությունը մեծացնելու, ինչպես նաև Շիկամեջք շամփրուկի և այգու դրախտապանի համար անհրաժեշտ սննդային մատակարարումը ապահովելու համար, այդպիսով նպաստելով նրանց պոպուլյացիայի խտության հնարավոր աճին:</p>	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը թռչունների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	Ի - Մասնագիտացված ընկերություն: ՎԱԻ - ազդեցության ենթարկված համայնքի ղեկավարություն՝ ՀՀԶԿ, ԾԻԳ -ի կողմից տրամադրվող վերապատրաստման աջակցությամբ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿԴ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
Անողնաշարավորների պահպանություն:	Ազդեցություն կենսաբազմազանության վրա (8.2.12)	<p>2) Պահպանել խոտհարքների վերականգնված հատվածները:</p> <p>Անողնաշարավորներ</p> <p>1) Ջրամբարի տարածքի շրջակայքում Աստղածոր բնակավայրում ներդնել/ աջակցել կայուն արածեցման մեթոդները, որոնք կարող են բարելավել խոտհարքային միջավայրի որակը,</p> <p>2) Պահպանել վերականգնված կենսամիջավայրերը:</p>	Կենսաբազմազանության պահպանության բյուջեի շրջանակներում:	Ծրագրի ազդեցությունը անողնաշարավորների վրա կանխվում, նվազեցվում, մեղմացվում կամ փոխհատուցվում է:	Ի - Մասնագիտացված ընկերություն ՎԱԻ - ազդեցության ենթարկված համայնքի ղեկավարություն՝ ՀՀԶԿ, ԾԻԳ -ի կողմից տրամադրվող վերապատրաստման աջակցությամբ:
Գյուղատնտեսական հողերի ոռոգում Աստղածորի ջրամբարի ջրով: Ոռոգման ջրի արդյունավետ օգտագործում:	Հանրային օբյեկտների և ենթակառուցվածքների վրա ազդեցություններ (8.3.2)	1) Մեծացնել ջրի օգտագործման արդյունավետությունը՝ ներդնելով ժամանակակից ոռոգման տեխնոլոգիաներ (օրինակ՝ կաթիլային համակարգեր), որոնք խթանվում են ՀՀ կառավարության 2021 թվականի հոկտեմբերի 14-ի № 1695-Լ որոշմամբ ²⁰ , և գյուղացիների հետ հաղորդակցվել կաթիլային ոռոգման առավելությունների մասին, ներառյալ կառավարության կողմից ջրօգտագործման վճարների ֆինանսական փոխհատուցումը կաթիլային ոռոգման ներդրման դեպքում (պետք է կազմակերպվի ՀՀ ԶԿ-ի կողմից և կաջակցվի համայնքների և տարածաշրջանային իշխանությունների կողմից),	-	Կաթիլային ոռոգման համակարգերը հնարավորինս լայնորեն կիրառվում են: Խոցելի խմբերի մասնակցությունը ջրօգտագործողների միավորումներում կամ ոռոգման վերաբերյալ համայնքային որոշումների կայացման գործընթացներում առաջնահերթություն է ստանում:	ՄԱԻ - Ազդեցության ենթարկված համայնք՝ պատվիրատուի (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և օպերատորի կողմից տրամադրվող վերապատրաստման աջակցությամբ: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

²⁰<https://www.arlis.am/hy/acts/168164>

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		2) Խրախուսել համայնքի մասնակցությունը ջրօգտագործողների ընկերություններին՝ ոռոգման ծառայությունների կառավարումը, պահպանումը և արդար հասանելիությունը բարելավելու համար:			
Աստղածորի ջրամբարի շահագործում:		<p>1) Անցկացնել մոտեցման ճանապարհների, էլեկտրահաղորդման գծերի և թափոնների հեռացման համակարգերի կանոնավոր ստուգումներ և սպասարկում՝ ենթակառուցվածքների լարվածությունը կանխատեսելու և վերացնելու համար,</p> <p>2) Պահպանել պատվարի, ջրհեռների և ջրատարի կառույցները՝ ջրի վերահսկվող արտահոսքերն ապահովելու և հոսանքն ի վար հանրային ենթակառուցվածքների ջրհեղեղների վնասումից խուսափելու համար.</p> <p>Տես նաև <i>Բաժիններ 8.3.5 և 8.4</i> առաջարկված մեղմացման միջոցառումները:</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Ոռոգման ջրի մատակարարման ենթակառուցվածքների անվտանգ շահագործում:	Ի - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:
Շահառուների ներգրավման գործընթաց, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների ընթացքում	Ազդեցություն խոցելի խմբերի վրա (8.3.4)	1) Կիրառել ՀՀ կառավարության 2021 թվականի հոկտեմբերի 14-ի թիվ 1695-Լ որոշմամբ ցածր եկամուտ ունեցող տնային տնտեսությունների համար ոռոգման ջրի կամ ջրամբարի հետ կապված ծառայությունների	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Տրվում է առաջնահերթություն խոցելի խմբերի մասնակցությանը ջրօգտագործողների ասոցիացիաներում	ՄԱԻ - Ջրօգտագործողների ընկերություն և Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ) և ՎՁԵԲ:

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
աշխատակիցների հավաքագրում և վարձատրություն:		<p>հասանելիության, ինչպես նաև ջուր խնայող տեխնոլոգիաների համար սուբսիդիաներ կամ նվազեցված վճարներ,</p> <p>2) Ապահովել ջրի թափանցիկ և արդար բաշխումը բոլոր ֆերմերներին՝ առաջնահերթություն տալով անապահով օգտագործողներին,</p> <p>3) Ապահովել, որ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ծրագրերը հստակորեն հաշվի առնեն խոցելի խմբերը, ներառյալ ջրհեղեղների կամ պատվարի արտահոսքի համար սահմանված տարիանման ուղիները և օգնությունը,</p> <p>4) Առաջնահերթություն տալ խոցելի խմբերի մասնակցությանը ջրօգտագործողների ընկերություններին կամ համայնքային որոշումների կայացմանը՝ ոռոգման գրաֆիկների և ջրամբարների կառավարման վերաբերյալ:</p>		կամ համայնքային որոշումների կայացման գործընթացում՝ կապված ոռոգման հետ:	
Շինակյութերի, նավթամթերքների և աշխատողների տեղափոխում: Աստղածոր ջրամբարի շահագործում և սպասարկում:	Հանրային առողջության և անվտանգության վրա ազդեցությունը (8.3.5)	<p>1) Հսկել ջրամբարի տեխնիկական վիճակը, ապահովել ժամանակին սպասարկում,</p> <p>2) Իրականացնել վեկտորային հիվանդությունների դեմ պայքարի միջոցառումներ, ներառյալ մոծակների թիրախային թրթուրների ոչնչացումը բարձր ռիսկի գոտիներում և ավելորդ բուսականության մաքրումը,</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	ԵԿՊ-ն և ԱԻՊԱՊ-ը մշակված և հաստատված են:	ՄԱԻ - Օպերատոր: ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>3) Եթե սպասարկման աշխատանքների կատարման համար անհրաժեշտ է ծանր տեխնիկա կամ մեծ թվով տրանսպորտային միջոցներ, պետք է մշակվի երթևեկության կառավարման պլան՝ հաշվի առնելով վերը նշված առաջարկությունը,</p> <p>4) Թարմացնել և ներդնել Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածության և արձագանքման պլանը Ծրագրի շահագործման փուլի համար (տես նաև Բաժին 8.3.2 և 8.4).</p>			
Աստղածորի ջրամբարի շահագործում և սպասարկում:	Աշխատանքի անվտանգության վրա ազդեցություններ (8.3.6)	<p>1) Մշակել ԱԱԱՊ ընթացակարգեր/ հրահանգներ՝ սպասարկման և վերանորոգման աշխատանքների համար,</p> <p>2) Հետևել համապատասխան ազգային ԱԱԱՊ օրենսդրության պահանջներին</p>	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Աշխատանքի անվտանգության և առողջության պահպանման (ԱԱԱՊ) ընթացակարգերը մշակված և կիրառվում են: Օպերատորի գործունեությունը համապատասխանում է ազգային ԱԱԱՊ պահանջներին:	ՄԼԻ - Օպերատոր: Վ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ): Պ - Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին:
Աշխատանքային և աշխատանքային պայմանների հետ կապված գործառնություններ, ներառյալ ջրամբարի	Աշխատողների իրավունքների և աշխատանքային պայմանների հետ կապված	1) Եթե նախատեսվում է լայնածավալ սպասարկման աշխատանքներ, պարտավորեցնել սպասարկման կապալառուին մշակել Աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Գործող ազգային օրենսդրության, ՎՁԵԲ ԻՊ2-ի և ՄԼԳ-ի պահանջներին համապատասխան	ՄԼԻ – Օպերատոր կամ սպասարկման կապալառու Վ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ)

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (Եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
Հաիագործման անձնակազմի կառավարումը:	ազդեցություններ (8.3.7)	<p>կառավարման պլան և աշխատողների վարքագծի կանոնագիրք (անհրաժեշտության դեպքում)՝ համաձայն ՀՀ աշխատանքային օրենսդրության և ՎՁԵԲ ԻՊԶ-ի, ցանկացած սպասարկման աշխատանքներից առնվազն մեկ ամիս առաջ և իրականացնել դրանք,</p> <p>2) Ապահովել բոլոր աշխատողների համար պայմանագրեր, որոնցում նշված կլինեն աշխատավարձերը, դերերը և աշխատանքի տևողությունը,</p> <p>3) Կիրառել կարգավորված աշխատանքային ժամեր՝ համարժեք ընդմիջումներով և հանգստի ժամանակահատվածներով,</p> <p>4) Ստեղծել թափանցիկ բողոքարկման մեխանիզմներ բոլոր աշխատակիցների համար,</p> <p>5) Խթանել գենդերային հավասարությունը և հաշմանդամություն ունեցող անձանց ներառականությունը հավաքագրման, վերապատրաստման և առաջխաղացման գործընթացներում,</p> <p>6) Կազմակերպել գործառնական ընթացակարգերի, անվտանգության և հմտությունների զարգացման վերաբերյալ կանոնավոր վերապատրաստումներ:</p>		թյուն՝ աշխատանքի և աշխատանքային պայմանների վերաբերյալ:	Պ - Առողջապահության և աշխատանքի տեսչական մարմին

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիտարկվում է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
Աշխատողների և ազդեցության ենթակա բնակավայրերի բնակիչների միջև փոխազդեցություններ:	Գեներային բռնություն և ոտնձգություն (8.3.8)	1) Ծրագրի ավարտից հետո մշտադիտարկման ենթարկել ոռոգման ենթակառուցվածքներին հասանելիությունը, 2) Ծրագրի շահագործման ընթացքում պահպանել բողոքարկման մեխանիզմը, ներառյալ ԳԲՈ դեպքերը:	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Իրականացվում է բողոքների ներկայացման և լուծման արդյունավետ մեխանիզմ, ներառյալ ԳԲՈ դեպքերի հասցեագրման դրույթները:	ԻևՇ - Օպերատոր և ԶՕԸ: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):
Աստղածորի ջրամբարի շահագործում:	Արտակարգ իրավիճակներ և արձագանք (8.4)	1) Կատարել դարպասների, փականների և պոմպերի կանխարգելիչ սպասարկում և ապահովել, որ անձնակազմը վերապատրաստված լինի արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու համար, 2) Պաշտպանել աշխատողներին՝ կիրառելով անհատական պաշտպանության միջոցների օգտագործումը, սահմանափակ տարածքներ մուտք գործելու կանոնակարգերը և էլեկտրական և մեխանիկական վտանգների գծով անվտանգության վերաբերյալ վերապատրաստումները, 3) Մշակել և իրականացնել ԱԻՊԱԱԾ, ներառյալ վաղ նախագգուշացման համակարգեր, տարհանման երթուղիներ և պարբերական վարժանքներ տեղական իշխանությունների և համայնքների հետ (ինչպես անձնակազմի, այնպես էլ տեղի բնակիչների համար),	Օպերատորի բյուջեի շրջանակներում:	Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման պլանը և շահագործման ու սպասարկման պլանը մշակված և իրականացված են:	ԻևՇ - Օպերատոր: ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		<p>4) Մշակել և իրականացնել ջրամբարի Շահագործման և Պահպանման Պլան (ՇՊՊ),</p> <p>5) Բարելավել համայնքի անվտանգությունը՝ ցանկապատերի, ցուցանակների և խորտակման ռիսկերի վերաբերյալ իրազեկման ծրագրերի միջոցով,</p> <p>6) Համագործակցել տեղական համայնքների հետ և ապահովել բողոքարկման մեխանիզմներ՝ մտահոգությունները լուծելու համար:</p> <p><i>Տես նաև Բաժին 8.3.2 -ում և 8.3.5 բաժնում առաջարկված միջոցառումները:</i></p>			
Հողային աշխատանքներ, փորման աշխատանքներ, հողահանքերի շահագործում, էլեկտրահաղորդման գծերի կառուցում և այլն:	Ազդեցություն նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.1)	<p>1) Մշակութային ժառանգության միավորները վերատեղադրել բարձրադիր վայրերում, ինչպիսիք են բլուրները, որքան հնարավոր է բարձր՝ ջրամբարից խոնավության և քամու բացասական ազդեցություններից խուսափելու համար, եթե խոնավության անբարենպաստ ազդեցության վտանգ կա,</p> <p>2) Ջրամբարի և պատմամշակութային միավորների միջև ստեղծել կանաչ բուֆերային գոտիներ (օրինակ՝ ծառեր կամ թփեր տնկել)՝ ավելորդ խոնավությունը կլանելու և խոնավության ուղղակի փոխանցումը նվազեցնելու համար (այս</p>	Մշակութային ժառանգության կառավարման պլանի բյուջեի շրջանակներում:	Մշակութային ժառանգության կառավարման պլանը ներդրված է:	ԻևՇ - Մասնագիտացված կապալառու ՎևՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ)

ՋՐԱՄԲԱՐՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աստղածորի ջրամբարի կառուցման ՇՄՍԱԳ

ԲՍԿՊ

Rev02

Գործունեության տեսակը	Սպասվող ազդեցություններ	Մեղմացնող միջոցառումներ	Արժեքը (եթե դիսկրետ է և կարող է ներառվել բյուջեի մեջ)	Թիրախ / Ցուցանիշ	Պատասխանատու/ վերահսկող կառույցներ ¹⁹
		միջոցառումը կարող է համակցվել ԾԾԿՊ-ի հետ), 3) Անհրաժեշտության դեպքում կիրառել պահպանման համար նախատեսված ծածկույթներ կամ մշակումներ՝ խոնավության կլանումից պաշտպանելու համար:			
Ազդեցության ենթարկված բնակավայրերի ավանդական և մշակութային ինքնությունը ներկայացնող ծեսերի, արարողությունների, տոնակատարությունների և մշակութային ժառանգության արժեքների խթանում, ինչպես նաև Մարտունի համայնքի սոցիալ-տնտեսական զարգացում:	Ազդեցություն ոչ նյութական մշակութային ժառանգության վրա (8.5.2)	Խորհրդակցություններ անցկացնել Մարտունի համայնքի համապատասխան աշխատակիցների, Աստղածոր և Չոլաքար գյուղերի վարչական ղեկավարների, ինչպես նաև տեղական մշակութային ՀԿ-ների, զբոսաշրջային կազմակերպությունների և այլ շահառուների հետ՝ ուսումնասիրելու Աստղածորի ջրամբարը և «Վանքի բերդ» հնագիտական համալիրը Սևանա լիճ կատարվող տուրերի տեսարժան վայրերի ցանկում ներառելու հնարավորությունը:	5,000 EUR	Մարտունի համայնքի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության արժեքների խթանմանը նպաստող միջոցառումները կազմակերպվում և իրականացվում են:	ՄԱԻ - Մասնագիտացված ընկերություն (օրինակ՝ մշակութային ՀԿ): ՎԱՊ - Պատվիրատու (ՀՀԶԿ, ԾԻԳ):